

Ministerie van Financiën

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
de voorzitter
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Begrotingszaken

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

2019-0000090013

Uw brief (kenmerk)

Datum 4 juni 2019
Betreft Antwoorden op feitelijke vragen over de
verantwoordingsstukken

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u de antwoorden op de feitelijke vragen over de
verantwoordingsstukken aan.

Hoogachtend,

De Minister van Financiën

W.B. Hoekstra

Antwoorden Staat van de Rijksverantwoording

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Wat vindt u van de verdeling van de brede welvaart in Nederland?

Directie Begrotingszaken

Vraag 13

Erkent u dat de ongelijkheid in brede welvaart ten opzichte van vorig jaar niet is afgenomen? Was dit wel de bedoeling?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 1 en 13

Het is goed dat de monitor dit jaar in meer detail aantoont waardoor de verschillen in brede welvaart tussen groepen ontstaan. Hieruit blijkt dat welvaart in brede zin, dus naast inkomen en werk ook tevredenheid met het leven en gezondheid, sterk samenhangt met het opleidingsniveau. Gemiddeld scoren mensen met een niet-westerse herkomst ook veelal beneden gemiddeld op afzonderlijke indicatoren. Dit is grotendeels hetzelfde beeld als vorig jaar. Dit beeld is consistent met eerdere publicaties als De sociale staat van Nederland (SCP), die ook scheidslijnen naar opleidingsniveau en afkomst signaleren.

Het kabinet heeft hier nadrukkelijk aandacht voor. In het regeerakkoord hebben we erkend dat een goed land meer is dan macro-economische cijfers. We willen ervoor zorgen dat mensen de kans hebben om de bestaande scheidslijnen te overstijgen. Hierom investeert het kabinet in beter onderwijs (ook voor wie al werkt), en zetten we in op een beter werkende arbeidsmarkt.

Vraag 2

Kunt u reageren op de kritiek van de Algemene Rekenkamer dat jaarverslagen niet genoeg antwoord geven op de vraag in hoeverre de burger waar voor zijn geld krijgt?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 2

In het jaarverslag wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid in een jaar. Dat gaat over zowel financiële gegevens als niet-financiële gegevens. De financiële verantwoordingsinformatie in het beleidsverslag dient ter toelichting op de verantwoordingsstaat, die is opgenomen in de jaarrekening. Ook wordt in het beleidsverslag ingegaan op de bedrijfsvoering en de beleidsprioriteiten. Beleidsprioriteiten uit de departementale begroting komen herkenbaar terug in het departementale jaarverslag. Nieuwe beleidsprioriteiten die opkomen tijdens de uitvoering van een begrotingsjaar krijgen eveneens aandacht in het departementale jaarverslag. Opmerkelijke verschillen en belangrijke beleidsresultaten worden toegelicht, waarbij waar mogelijk concrete prestaties benoemd worden.

Inzicht verkrijgen in de effecten van beleid is vaak niet eenvoudig. Om meer inzicht te krijgen in de toegevoegde waarde van beleid is de Operatie Inzicht in Kwaliteit gestart. De operatie werkt langs twee sporen:

- o In het eerste spoor richten we ons op het evaluatiestelsel: op instrumenten, processen, cultuur en gedrag. In dit deel van de operatie heeft het ministerie van Financiën, vanuit stelselverantwoordelijkheid, een trekkersrol, waarbij nauw wordt samengewerkt met andere ministeries.
- o Het tweede spoor bestaat uit initiatieven bij alle ministeries om op concrete onderwerpen meer inzicht te verkrijgen. Dit deel van de operatie heeft een dubbel doel: het creëren van nieuwe inzichten om beleid te kunnen verbeteren en het lessen trekken over evalueren die voor de verbetering van het stelsel kunnen worden gebruikt.

Ieder half jaar rapporteer ik aan uw Kamer over de voortgang van de operatie. De tweede voortgangsrapportage zult u in september 2019 ontvangen.

Vraag 3

Hoe kan het dat bij sommige Europese fondsen de kosten hoger zijn dan de opbrengsten voor Nederland (een percentage uitvoeringskosten dat hoger ligt dan 100%)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 3

Met de brief van de minister van Financiën uit juli 2018 (Kamerstukken 21 501-20, nr. 1356) is uitvoering gegeven aan de motie van het lid Hijink (Kamerstukken 21 501-20, nr. 1243). In deze brief is uiteengezet dat de totale uitvoeringslasten van de EU-fondsen voor alle fondsen gezamenlijk vrij stabiel liggen op een niveau van gemiddeld € 148 miljoen per jaar. Er zijn bij bepaalde fondsen uitschieters met een percentage uitvoeringskosten dat hoger ligt dan 100%. Bij het EFMZV is de oorzaak gelegen in rechtmatigheidsproblemen in een deel van de onderzochte periode waardoor er een maatregel was opgelegd door de Europese Commissie. Vervolgens waren hoge herstelkosten nodig in een periode van weinig declaraties. Het EFMB, een klein fonds, is een nieuw programma binnen de programmaperiode 2014-2020. Dit programma is opgestart in 2015 met één project, waarbij van 2014 tot en met 2016 geen kosten zijn gedeclareerd bij de Europese Commissie. Vervolgens zijn in 2017 de uitvoeringskosten beïnvloed door een verplichte tweejaarlijkse evaluatie en intensivering van de controle van het project.

Vraag 4

Hoe beoordeelt u het feit dat het aantal ICT-onvolkomenheden de afgelopen jaren alleen maar toeneemt?

Antwoord op vraag 4

Er is de afgelopen jaren, mede naar aanleiding van de conclusies van de Commissie Elias, al erg veel gedaan om meer grip te krijgen op ICT binnen de overheid. Tegelijkertijd is ICT complex. De minister van BZK heeft in oktober 2018 de Kamer een visiebrief gestuurd over de verbetering van sturing op informatiebeveiliging en ICT binnen de Rijksdienst. In de Strategische I-agenda staan de korte- en lange termijn maatregelen. Dit moet helpen om in de toekomst meer grip te krijgen op ICT.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 5

Wanneer worden de ICT-regels uit 2012 volledig geïmplementeerd?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 5

Ik ga ervan uit dat u doelt op de BIR2012 die betrekking heeft op de informatiebeveiliging bij het Rijk. Per 1 januari 2018 is de BIR2017 van kracht voor nieuwe systemen. Voor bestaande systemen is afgesproken dat ministeries zelf een planning opstellen om de transitie van de oude baseline (BIR2012) naar de nieuwe zo optimaal mogelijk in hun eigen processen in te passen. Elk ministerie heeft per 1 januari 2019 inzichtelijk gemaakt wanneer ze voor welke informatiesystemen overstappen op de BIR2017. De voortgang wordt gemonitord in CIO- en CISO-gesprekken.

Vraag 6

Bij hoeveel indicatoren uit de Monitor Brede Welvaart heeft het kabinet een doelstelling of een gewenst niveau?

Vraag 7

Bij hoeveel indicatoren uit de Monitor Brede Welvaart heeft het kabinet geen doelstelling of een gewenst niveau?

Vraag 8

Kunt u bij elke indicator uit de Monitor Brede Welvaart waar het kabinet een doelstelling of een gewenst niveau heeft geformuleerd, aangeven wat de doelstelling precies is?

Antwoord op vraag 6, 7 en 8

Op een aantal indicatoren van de monitor heeft Nederland zich gecommitteerd aan Europese normen, zoals voor fijnstof of waterkwaliteit. Deze gelden echter als de ondergrens, niet als een gewenst niveau. Op andere vlakken heeft het kabinet wel bepaalde doelen gesteld, zoals voor de CO₂ uitstoot (een reductie van 49 procent in 2030, ten opzichte van 1990). Zoals aangemerkt door het CBS, kan de staat van onze brede welvaart echter niet uitgedrukt worden door de ontwikkeling van één indicator. Het wordt gevormd door de veelheid aan indicatoren, die onderling verbonden zijn. Het stellen van doelstellingen per indicator is niet altijd wenselijk omdat een positieve ontwikkeling op de ene indicator ook kan leiden tot een negatieve ontwikkeling op een andere indicator. Een hogere bbp-groei kan gepaard gaan met veel economische activiteiten gericht op de mitigatie van klimaatverandering, maar het kan ook gepaard gaan met een hogere uitstoot van broeikasgassen. Voor het maken van beleid en het nemen van besluiten is het van belang een integraal beeld te vormen en daar zijn methoden en instrumenten voor beschikbaar, zoals maatschappelijke kosten-batenanalyses. Het kabinet ziet de Monitor als een aanvulling op deze instrumenten, niet als vervanging.

Vraag 9

Heeft u een verklaring waarom de regie over het eigen leven is afgenomen ten opzichte van vorig jaar? Wat gaat u eraan doen om dit weer te herstellen?

Antwoord op vraag 9

De ervaren regie over het eigen leven is licht afgenomen, maar er is volgens het CBS geen sprake van een trendomslag. De Monitor laat zien dat Nederland in de top vier staat binnen de Europese Unie wat deze indicator betreft. Het niveau is lichtjes afgenomen, maar dus nog steeds relatief hoog.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 10

Erkent u dat ons land in Europees verband slecht scoort op natuurlijk kapitaal, milieu en grondstoffen, CO₂-uitstoot, broeikasgasvoetafdruk?

Antwoord op vraag 10

In de Monitor Brede Welvaart en Sustainable Development Goals 2019 die door het CBS is gepubliceerd op 15 mei j.l. en met een Kabinetsbrief aan de Tweede Kamer is toegezonden wordt duidelijk weergegeven dat Nederland in Europees verband overwegend middelmatig en laag scoort op de gehanteerde indicatoren voor natuurlijk kapitaal. Deze omvatten zowel indicatoren voor fossiele energiereserves en vermogen hernieuwbare elektriciteit, als voor kwaliteit van lucht, water en bodem en voor natuur en biodiversiteit. Voor sommige van deze indicatoren is er daarbij sprake van een positieve trend, voor andere helaas niet of zelfs van een negatieve trend (zoals voor fossiele energiereserves en CO₂-uitstoot). Dit is op zich geen nieuwe informatie. De appreciatie van het Kabinet van deze informatie en de doorwerking in beleid staan vermeld in voornoemde Kabinetsbrief. Voor wat betreft grondstoffen is de ambitie van het Kabinet om te komen tot een halvering van het gebruik van primaire grondstoffen in 2030. Overigens is de materiaalconsumptie per eenheid BBP al één van de laagste in Europa.

De meest recente vergelijkingscijfers voor de broeikasgasuitstoot door Europese lidstaten komen uit 2016. In dat jaar realiseerde Nederland een reductie van 11,6%. Daarmee zit Nederland in de Europese middenmoot. De Nederlandse ETS sectoren zijn over het algemeen koolstofefficiënt, waardoor de ETS-prijs hen tot op heden tot minder reductie heeft aangezet dan in een aantal andere lidstaten. Uit de Monitor Brede Welvaart & Sustainable Development Goals 2019 blijkt dat de Nederlandse broeikasgasvoetafdruk in 2018 is toegenomen met bijna 5 procent. Het CBS beschikt niet over cijfers van andere Europese lidstaten.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 11

Erkent u dat de vrees om "voor de troepen uit te lopen in Europa" als het gaat om klimaatbeleid en duurzame energie daarom ongegrond is?

Antwoord op vraag 11

Nederland heeft zichzelf een klimaatdoel van 49% reductie in 2030 gesteld. De lat ligt weliswaar hoger dan het Europees doel van ten minste 40%. Het kabinet vindt het tegelijkertijd belangrijk dat ook de rest van Europa meer klimaatambitie laat zien. Het kabinet zet daarom in op een klimaatneutrale Unie in 2050 en een EU-breed reductiepercentage voor 2030 van 55%.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 12

Hoe komt het dat ons land qua gezonde levensverwachting voor vrouwen op plek 23 van de 28 staat in Europa? Wat gaat het kabinet hieraan doen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 12

Eén van de indicatoren in de Monitor Brede Welvaart is de gezonde levensverwachting, dat wil zeggen het verwachte aantal levensjaren zonder beperkingen in het functioneren. Dit is de meest directe manier om de actuele gezondheid te beoordelen. De gezonde levensverwachting is een combinatie van de levensverwachting van de inwoners van een land en de door een steekproef gerapporteerde gezondheid.

De gezonde levensverwachting voor vrouwen geboren in 2017 is 63,8 jaar. In 2016 waren er 22 landen in de Europese Unie met een hogere gezonde levensverwachting. Ter vergelijking, de gezonde levensverwachting voor mannen geboren in 2017 is 65 jaar. Vrouwen leven gemiddeld langer dan mannen, maar ervaren hun gezondheid wat vaker als minder dan goed. De gezonde levensverwachting voor vrouwen is sinds 2011 vrijwel stabiel, bij mannen is het aantal verwachte gezonde levensjaren gestegen met ruim één jaar in dezelfde periode. Daarmee is het verschil tussen mannen en vrouwen groter geworden.

De afgenomen levensverwachting voor Nederlandse vrouwen ten opzichte van het Europese gemiddelde kan (deels) verklaard worden door een sterke toename in het aantal rokende vrouwen in Nederland in de jaren 90.¹ Hierdoor is de sterfte aan kanker in internationaal perspectief helaas relatief hoog.²

Vervolgens zit er een subjectief element in de zelfrapportage van gezondheid en kunnen de interpretatie van de gestelde vragen en de sociale en culturele achtergronden een rol spelen. Het belang van de exacte vraagstelling blijkt ook uit de indicator levensverwachting in goede gezondheid. Deze indicator heeft een vergelijkbare strekking met gezonde levensverwachting, maar een iets andere bewoording. Hier scoort Nederland een stuk boven het Europese gemiddelde en staan we op een 6de plaats.³

Het kabinet zet zich op vele vlakken in voor de gezondheid en levensverwachting van haar bevolking. Een belangrijk voorbeeld hiervan is het Nationaal preventieakkoord dat de Rijksoverheid heeft afgesloten met 70 verschillende organisaties in Nederland. Dit akkoord is gericht op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Eén van de ambities van dit akkoord is een rookvrije generatie in 2040.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/53/levensverwachting-nederlandse-vrouwen-loopt-steeds-meer-achter>

² Het Nederlandse gezondheidszorgsysteem in internationaal perspectief, RIVM 2018

³ Healthy life expectancy based on self-perceived health at birth 2016, Eurostat 2018

Vraag 13

Erkent u dat de ongelijkheid in brede welvaart ten opzichte van vorig jaar niet is afgenomen? Was dit wel de bedoeling?

Antwoord op vraag 13

Zie antwoord op vraag 1

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 14

Deelt u de analyse van de Rekenkamer dat de financiële verantwoording van internationale klimaatfinanciering summier is?

Directie Begrotingszaken

Vraag 15

Deelt u de analyse van de Rekenkamer dat de Kamer maar weinig mogelijkheden heeft om bij te sturen op klimaatuitgaven en daarom zijn budgetrecht maar beperkt kan uitoefenen?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 14 en vraag 15

De minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking maakt voor het delen van informatie over de uitgaven met uw Kamer gebruik van de normale begrotings- en verantwoordingsprocedures. Aangezien de klimaatfinanciering gerealiseerd wordt op diverse begrotingsartikelen en daardoor niet overzichtelijk bij elkaar staat, geeft de minister sinds 2014 tevens een overzicht van de internationale klimaatfinanciering in een bijlage bij het HGIS-jaarverslag.

De minister voor BHOS heeft in de reactie op het Rekenkamerrapport aangegeven dat zij opvolging zal geven aan een groot deel van de aanbevelingen van de Rekenkamer, onder andere door een link te leggen met de begrotingscyclus door in begroting en jaarverslag een verwijzing op te nemen naar de bijlagen over klimaatfinanciering in respectievelijk de HGIS-nota en het HGIS-jaarverslag.

Vraag 16

Deelt u de analyse van de Rekenkamer de het kabinet maar beperkt en niet actueel rapporteert over de resultaten van het klimaatbeleid?

Antwoord op vraag 16

Actuele informatie over het klimaatbeleid de informatie is te vinden in de verplichte rapportages in EU- en VN-verband waarin het kabinet rapporteert over de resultaten van het klimaatbeleid. Daarnaast wordt daar ook in de Nationale Energieverkenning (vanaf 2019 de Klimaat- en Energieverkenning) door PBL over gerapporteerd. Verder ontvangt de Tweede Kamer ook rapporten over afzonderlijke instrumenten zoals onlangs de jaarlijkse rapportages over de meerjarenafspraken energie-efficiëntie MJA3 en MEE en de beleidsdoorlichting klimaat.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 17

Deelt u de analyse van de Rekenkamer dat de kwaliteit van de publieke dienstverlening hapert als gevolg van budgetrestricties?

Antwoord op vraag 17

De Rekenkamer heeft in het verleden op basis van onderzoek vastgesteld dat de kwaliteit van de publieke dienstverlening gevolgen ondervindt van budgetrestricties. Het kabinet heeft oog voor deze bevindingen. In de reactie op de bevindingen van de Rekenkamer bevestigt het kabinet dat de continuïteit van beleid is gebaat bij een solide bedrijfsvoering. Daarnaast kondigt het kabinet in de Voorjaarsnota 2019 het initiatief aan om probleemanalyse uit te voeren naar uitvoeringsorganisaties. Politieke en maatschappelijke wensen voor nieuw beleid, het doorvoeren van noodzakelijke vernieuwingen en het borgen van de continuïteit van beleid leiden immers tot stevige uitdagingen. Het streven is daarom begin 2020 een probleemanalyse en daaruit voortvloeiende scenario's voor oplossingsrichtingen op te leveren.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 18

Deelt u de analyse van de Rekenkamer dat de consequenties van veel bezuinigingen nog tot de dag van vandaag merkbaar zijn en dat nog niet alle zijn gedicht?

Antwoord op vraag 18

In het regeerakkoord zijn aanzienlijke investeringen in collectieve voorzieningen opgenomen. De overheid gaf in het afgelopen jaar voor het eerst in vele jaren aanzienlijk meer uit. Belangrijke voorbeelden zijn de investeringen in publieke sectoren als zorg, onderwijs en veiligheid. Het kabinet heeft echter ook minder uitgegeven dan begroot. Dit komt onder meer door de ambitieuze investeringsagenda. Het grootste deel van dit geld blijft beschikbaar in latere jaren, bijvoorbeeld voor de aanleg van wegen en aanschaf van nieuw defensiematerieel.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 19

Deelt u de analyse van de Rekenkamer dat er op diverse terreinen risico's zijn voor de continuïteit van de dienstverlening, bijvoorbeeld bij infrastructuur, zorg, defensie, onderwijs en politie?

Antwoord op vraag 19

Het kabinet erkent dat borgen van de continuïteit van de dienstverlening leidt tot stevige uitdagingen. Om die reden neemt het kabinet het initiatief voor een probleemanalyse naar uitvoeringsorganisaties en scenario's voor oplossingsrichtingen. Het streven is daarom begin 2020 een probleemanalyse en daaruit voortvloeiende scenario's voor oplossingsrichtingen op te leveren. De risico's voor de continuïteit van dienstverlening op de specifieke beleidsterreinen worden verantwoord in de departementale jaarverslagen voor de afzonderlijke beleidsterreinen.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 20

Kunt u aangeven wat de rechtmatigheidspercentages waren bij uitgaven, verplichtingen en inkomsten in de afgelopen 10 jaar?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord

Bron: Algemene Rekenkamer	Uitgaven Rechtmatigheid Rijk in procenten	Verplichtingen Rechtmatigheid Rijk in procenten	Ontvangsten Rechtmatigheid Rijk in procenten
Jaar			
1988	55,48	<i>Niet bekend</i>	55,94
1989	62,65	<i>Niet bekend</i>	54,36
1990	84,36	<i>Niet bekend</i>	99,18
1991	89,22	<i>Niet bekend</i>	99,55
1992	95,55	100	100
1993	94,12	100	99,9
1994	97,1	100	100
1995	99,4	100	100
1996	99,5	99,7	99,5
1997	99,1	99,7	100
1998	99,4	99,9	100
1999	99,5	100	99,8
2000	99,7	99,93	100
2001	99,5	99,9	100
2002	99,7	99,8	100
2003	99,5	99,9	100
2004	98,9	99,9	100
2005	99,5	99,7	100
2006	99,64	99,6	98,61
2007	99,63	99,8	99,75
2008	89,92	99,3	99,94
2009	99,69	99,7	99,94
2010	99,66	99,4	99,94
2011	99,76	99,8	99,83
2012	99,8	99,9	99,96
2013	99,73	99,55	99,96
2014	99,53	99,8	99,9
2015	99,69	99,42	99,86
2016	99,6	99,7	99,93
2017	99,52	99,28	99,95
2018	99,34	99,07	99,83

Vraag 21

Wat gebeurt er als de Kamer niet akkoord gaat met slotwetmutaties? Klopt het dat deze uitgaven in 2018 al zijn gedaan en dat de Kamer dus voor een voldongen feit staat?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord vraag 21

Het klopt dat de uitgaven in de slotwetmutaties in 2018 zijn gedaan en niet meer kunnen worden teruggedraaid. De slotwetmutaties dienen in beginsel niet-beleidsmatig en louter technisch van aard te zijn. Voor zover het om beleidsmatige mutaties gaat, dient uw Kamer volgens de Comptabiliteitswet 2016 en de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften daarvan *vooraf* op de hoogte worden gesteld, bijvoorbeeld via de zogenaamde veegbrief. Nu blijkt helaas dat de betreffende beleidsmatige mutaties in de slotwet niet tijdig aan Uw Kamer zijn gemeld.

Vraag 22

Kunt u een duidelijk overzicht geven van de fouten die zijn gemaakt wat betreft het niet informeren van de Kamer over mutaties op de begroting (waaronder de overschrijding van 156 miljoen euro aan verplichtingen bij de Belastingdienst, de 133 miljoen euro aan verplichtingen voor ICT, de 145 miljoen euro voor de Wereldbank, etc.)?

Vraag 23

Wat is er precies misgegaan met de 133 miljoen euro aan verplichtingen bij de Belastingdienst die te laat is gemeld aan de Kamer?

Vraag 24

Wat is er precies misgegaan met de 145 miljoen euro voor de Wereldbank die opeens toch in 2018 was verwerkt maar pas in 2019 werd gemeld aan de Kamer? Was hier sprake van een boekhoudkundige truc om budgettaire ruimte naar 2019 te verplaatsen?

Antwoord op vraag 22, 23 en 24

Met de zogeheten Verplichtingenbrief van 26 februari 2019 (Kamerstukken II 2018-2019, 35 000-IX, nr. 17) is de Kamer geïnformeerd over de beleidsmatige mutaties die na de Veegbrief hebben plaatsgevonden.

In deze verplichtingenbrief zijn de verplichtingenmutaties bij de Belastingdienst ter grootte van in totaal € 156,3 mln. gemeld. Dit omvatte onder meer een verplichtingenmutatie van € 133 mln. voor de IV-organisatie (Informatievoorziening) en een verplichtingenmutatie van ca. € 18 mln. voor reeds verrichte ICT-uitgaven. Daarnaast was sprake van enkele kleine mutaties, waardoor het totaal optelt tot de gemelde € 156 mln.

De genoemde € 133 mln. betreft aangegane verplichtingen voor capaciteit bij de IV-organisatie waar geen kasuitgaven voor hebben plaatsgevonden in 2018. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften wordt het totale bedrag van nieuw aangegane meerjarige verplichtingen toegerekend aan het begrotingsjaar waarin de verplichting is aangegaan. De daadwerkelijke betalingen kunnen zoals gepland in 2019 worden verricht.

De Wereldbankbijdrage ter hoogte van € 145,4 mln. betrof een termijnbetaling van de Nederlandse bijdragen aan de 17^e en de 18^e middelenaanvullingen voor het Wereldbankonderdeel International Development Corporation (IDA) die gepland was voor januari 2019 en per abuis eind december 2018 is verwerkt. Dit heeft geen gevolgen voor de totale Nederlandse bijdrage.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 25

Klopt het dat de brief die u stuurde (35000 IX, nr. 17) met de titel "begrotingsstaat voor het jaar 2019" eigenlijk ging over mutaties in 2018 die te laat waren gemeld? Waarom stond er in de titel dan 2019? Wat gebeurt er als de Kamer alsnog tegen deze mutaties stemt?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 25

Het klopt dat genoemde brief (de zogenaamde Verplichtingenbrief, dd. 26 februari 2019, Kamerstukken II 2018-2019, 35 000-IX, nr. 17) ging over mutaties in 2018 die te laat waren gemeld. In de titel had 2018 moeten staan. Bij het publiceren van de kamerstukken is boven de ingezonden brief ten onrechte 2019 vermeld in plaats van 2018. De mutaties zijn te laat gemeld en blijven, ongeacht de stemming van de Kamer, onrechtmatig.

Vraag 26

Wat is de jaarlijkse btw-opbrengst van diergeneeskundige handelingen voor kleine huisdieren/gezelschapsdieren?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 26

Op het gevraagde detailniveau zijn geen gegevens beschikbaar. Op basis van CBS-gegevens is bekend dat in 2017 circa € 90 miljoen btw werd geheven over veterinaire diensten. Naast diergeneeskundige handelingen voor kleine huisdieren vallen hier bijvoorbeeld ook de gezondheidszorg voor vee en dierenambulances onder.

Vraag 27

Hoe gaat met de nieuwe regels voor de verantwoording, zoals de verplichtingen, die vanaf volgend jaar gaan gelden en waar de Algemene Rekenkamer op wijst, gewerkt worden c.q. hoe gaan deze geïmplementeerd worden? Hoe wordt voorkomen dat er over 2019 onverhoopt niet een goedkeurende verklaring kan worden verstrekt door de Rekenkamer, dan wel een goedkeurende verklaring met beperkingen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 28

Hoe wordt het verplichtingenbeheer verbeterd in het komende jaar?

Antwoord vraag 27 en 28

Vraag 27 heeft betrekking op het voornemen van de Algemene Rekenkamer om niet tijdig gemelde beleidsmatige slotwetmutaties over 2019 als onrechtmatig aan te merken. De Comptabiliteitswet 2016 en de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften bepalen dat jaarlijks - *uiterlijk drie dagen voor de aanvang van het reces* van de Tweede Kamer der Staten-Generaal-, aan beide Kamers een overzicht van majeure wijzigingen in de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten van het begrotingsjaar wordt verstuurd. Ik betreur ten zeerste dat deze voorschriften in enkele gevallen niet zijn nageleefd. Ik zal als Rijksconcerncontroller en kadersteller meer inspanningen verrichten om te voorkomen dat de Algemene Rekenkamer over 2019 onverhoopt een niet goedkeurende verklaring of een verklaring met een beperking zal verstrekken. Concreet houdt dit in dat ik meer aandacht voor de naleving van de comptabele voorschriften op dit punt zal vragen en zal toezien op de naleving van de geldende voorschriften.

De regels over het verplichtingenbeheer en over de informatie die daarover aan de Kamer moet worden verstrekt, worden in het kader van de jaarlijkse opstelling van de Regeling rijksbegrotingsvoorschriften nog eens onder de loep genomen. De handhaving van een en ander breng ik onder de aandacht van de ministeries. Dit geldt ook voor de notie dat de bij ministeries beschikbare informatie over verplichtingen, zowel ramingen als realisaties, ten volle wordt benut ten behoeve van een verbeterd verplichtingenbeheer bij de ministeries. Zoals opgemerkt onder paragraaf 3.5.3 Verplichtingen van het Financieel Jaarverslag Rijk over 2018, zal ik bezien in hoeverre de daargenoemde verbeteringen rijksbreed kunnen worden doorgevoerd.

Vraag 29

Welke acties worden er ondernomen om de ramingen voor de zorgkosten in de toekomst te verbeteren (door het Centraal Planbureau, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Financiën)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 29

Ramingen zijn de best mogelijke inschattingen van de budgettaire consequenties van een regeling of maatregel in de toekomst. Zoals ook in het focusonderwerp van het Financieel Jaarverslag Rijk, 'onderbouwing van de ramingen van inkomsten en uitgaven,' is aangegeven, zijn ramingen altijd met onzekerheid omgeven. De kwaliteit, betrouwbaarheid en onderbouwing van de ramingen hebben dan ook continu de aandacht. Het Centraal Planbureau, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het ministerie van Financiën beoordelen regelmatig (gezamenlijk of apart) deze kwaliteit, betrouwbaarheid en onderbouwing van de ramingen.

Vraag 30

Welke acties en maatregelen worden het komende jaar concreet genomen om de problemen met betrekking tot de IT en informatiebeveiliging bij de verschillende ministeries nu eens daadwerkelijk op te lossen? Wie coördineert dit?

Antwoord op vraag 30

In oktober 2018 heeft de minister van BZK uw Kamer het gewijzigde Coördinatiebesluit gestuurd waarin aanvullende bevoegdheden zijn geregeld. Hier wordt momenteel invulling aan gegeven. In de Strategische I-agenda staan korte- en lange termijn maatregelen. Dit moet helpen om in de toekomst meer grip te krijgen op IT en informatiebeveiliging.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 31

Wat gaat het kabinet concreet doen in het komende jaar met de aanbevelingen over het strategisch personeelsbeleid in relatie tot de krapte op de arbeidsmarkt en het onderling concurreren van rijksdiensten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 31

In de arbeidsmarktcommunicatie over werken bij het Rijk worden het zeer diverse aanbod aan organisaties en werksoorten en de vele kansen op groei en ontwikkeling onder de aandacht gebracht. Vanzelfsprekend hoort daar ook een passend arbeidsvoorwaardenpakket bij.

Het Rijk streeft ernaar om een aantrekkelijke werkgever te zijn, voor zowel huidige als toekomstige medewerkers en heeft een breed palet aan instrumenten ter beschikking om dat te ondersteunen.

Voorbeelden hiervan zijn deelname aan projecten, gebruik maken van het leeraanbod en functieruilen.

Om de schaarse expertise binnen te halen worden vacatures meer gericht op die kenmerken van het Rijk die specifieke groepen belangrijk achten, worden vacatures sneller extern opengesteld en wordt gewerkt met arbeidsmarkttoelagen.

Daarnaast, op specifieke gebieden waar P-tekorten groot zijn, zoals ICT, wordt rijksbreed samengewerkt om personeel aan te trekken. Hiermee versterken onderdelen elkaar in plaats van met elkaar te concurreren.

Vraag 32

Welk deel van de afgenomen staatsschuld komt voor rekening van het gestegen bnp en welk deel komt daadwerkelijk door aflossingen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 32

De overheidsschuld 2018 is, ten opzicht van de raming in de Startnota, gedaald. Dit heeft verschillende oorzaken (zie tabel Verticale toelichting EMU-schuld hieronder en op pagina 15 van het Financieel Jaarverslag van het Rijk). Een belangrijke oorzaak van de daling van de EMU-schuld ten opzicht van de raming is het hoger dan verwachte bbp (het 'noemereffect'). Voor de andere posten geldt eenzelfde soort doorwerking op de schuld: wanneer in een jaar meer uitgaven worden gedaan dan er aan inkomsten binnenkomen, dan wordt dit tekort gefinancierd door het laten oplopen van de schuld. In die zin is het al dan niet aflossen van de schuld geen actieve keuze, maar de resultante van het overheidssaldo dat één op één doorwerkt in de schuld.

Verticale toelichting EMU-schuld

(in procenten bbp, + is toename van de schuld)	Miljoenen euro	Procenten bbp
EMU-schuld Startnota	415.896	54,0%
Doorwerking lagere schuld 2017	1.087	0,1%
Noemereffect	-	-0,2%
Mutatie EMU-saldo	-7.816	-1,0%
Aan- en verkoop staatsdeelnemingen	0	0,0%
Renteswaps	-3.004	-0,4%
Schatkistbankieren	-145	-0,0%
Kastransactieverschillen	-1.355	-0,2%
Overige financiële transacties	764	0,1%
EMU-schuld Financieel jaarverslag van het Rijk 2018	405.427	52,4%

Vraag 33

Welk deel van het onderhoud van de bruggen en sluizen is een gevolg van achterstallig onderhoud en welk deel is een gevolg van uitgesteld onderhoud? Kunt u hierbij een uitgebreide uitleg geven over het verschil en het beleid?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 33

Op 4 juni is met uw Kamer een algemeen overleg gepland over het onderhoud Wegen en Bruggen. In aanloop naar dit overleg zal de minister van IenW u schriftelijk informeren over de wijze waarop zij met uitgesteld en achterstallig onderhoud omgaat.

Vraag 34

Hoe en wanneer worden de openstaande taakstellingen bij de diverse ministeries ingevuld?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 34

In het debat over de Najaarsnota 2018 heeft de Kamer aandacht gevraagd voor het invullen van de nog openstaande taakstellingen op de begrotingen. Ik heb toen gezegd dat ik dat ga doen bij de komende voorjaarsronde en bij de Miljoenennota. De Kamer is, respectievelijk wordt, hierover geïnformeerd in de Voorjaarsnota 2019 en de Miljoenennota 2020.

Vraag 35

Welke bestedingsplannen heeft het ministerie van Financiën goedgekeurd, maar leveren toch problemen op met de daadwerkelijke besteding? Hoe kan het dat door het ministerie van Financiën goedgekeurde bestedingsplannen toch niet zorgen voor besteding van de middelen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 35

Bij regeerakkoord is een deel van de intensiveringsmiddelen op de Aanvullende Post van Financiën geplaatst in afwachting van een doeltreffend en doelmatig bestedingsplan. Bij iedere budgettaire nota ontvangt de Kamer een bijlage met een overzicht van de middelen waarvoor een bestedingsplan is goedgekeurd en daarom overgeheveld zijn naar de departementale begrotingen. In de bestedingsplannen nemen departementen een prognose op van het ritme waarin de uitgaven zullen plaatsvinden. Alhoewel de prognose de best mogelijke inschatting betreft, kan de realisatie afwijken van het kasritme in het bestedingsplan. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Zoals gemeld aan de Kamer komt de onderuitputting op de Regeerakkoordmiddelen voor infrastructuur bijvoorbeeld door de lange doorlooptijd van infrastructurele projecten en de huidige conjunctuur. De verantwoording van de realisatie van o.a. regeerakkoordmiddelen vindt plaats op de departementale begrotingen.

Vraag 34

Hoe en wanneer worden de openstaande taakstellingen bij de diverse ministeries ingevuld.

Antwoord op vraag 34

In het debat over de Najaarsnota 2018 heeft de Kamer aandacht gevraagd voor het invullen van de nog openstaande taakstellingen op de begrotingen. Ik toen gezegd dat ik dat ga doen bij de komende voorjaarsronde en bij de Miljoenennota. De Kamer is, respectievelijk wordt, hierover geïnformeerd in de Voorjaarsnota 2019 en de Miljoenennota 2020.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 36

Hoe heeft het ministerie van Financiën in het afgelopen jaar en in de lopende begroting met het opnemen van investeringsmiddelen rekening gehouden met de problematiek die nu wordt geconstateerd bij de besteding van middelen, zoals het tekort aan personeel, de lange voorbereidingstrajecten van investeringsprojecten bij het ministerie van Defensie en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat? En hoe gaat daar in de komende begroting rekening mee worden gehouden?

Directie Begrotingszaken**Ons kenmerk**
2019-0000090013**Antwoord op vraag 36**

Bij de behandeling van de begroting van Infrastructuur en Waterstaat voor 2019 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen met het verzoek een plan te ontwikkelen tegen onderuitputting van het Infrastructuurfonds en de Kamer hierover voor de Voorjaarsnota te informeren. Na een eerste analyse van de projectenportefeuille stelt IenW de prognoses voor een aantal projecten bij in de eerste suppletoire begroting van het infrastructuurfonds en zijn de bijbehorende budgetten verplaatst van realisatie naar planuitwerking en verkenning. Via de fondssystematiek blijven de bedragen beschikbaar voor infrastructuur en kan het gehele programma zoals met uw Kamer gedeeld tot uitvoering worden gebracht. Er is sprake van een risico op onderuitputting in dit jaar. De aankomende periode wordt gebruikt om dit risico verder in kaart te brengen en te bezien welke mogelijkheden voorhanden zijn om programmering, raming en de realisatie van projecten te optimaliseren. Daar waar nodig om de beschikbare middelen te laten aansluiten op de programmering van projecten, worden uitkomsten vertaald naar de begroting. Zo nodig wordt de begroting van Defensie hier ook bij betrokken. Het kabinet informeert het parlement over deze uitkomsten uiterlijk bij de Miljoenennota 2020.

Antwoorden Financieel Jaarverslag Rijk

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Wat is het totaalbedrag aan onderuitputtingen? Hoeveel hiervan blijft beschikbaar voor volgend jaar?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 1

Zoals gemeld op pagina 18 van het FJR bedraagt de totale onderuitputting op deelplafond Rijksbegroting 3 miljard euro ten opzichte van Startnota. Bij Miljoenennota 2019 was de Kamer reeds geïnformeerd dat IenW en Defensie voor 2018 1,9 miljard euro onderuitputting zouden hebben op de investeringsmiddelen. Vervolgens is in de Najaarsnota 2018 gemeld dat zich aanvullend 479 miljoen euro onderuitputting voordoet bij de departementen, waarvan 272 op het Infrastructuurfonds.

De investeringsmiddelen van IenW en Defensie kennen een 100 procent eindejaarsmarge, waardoor de niet-bestede middelen in 2018 (ca. 2,2 miljard euro) volledig behouden blijven en in latere jaren alsnog tot besteding komen. Van de overige onderuitputting geldt dat departementen in principe 1 procent van hun begrotingsomvang aan onderuitputting mogen meenemen naar later jaren via de reguliere eindejaarsmarge. De Kamer is middels de Voorjaarsnota 2019 respectievelijk wordt in de Miljoenennota 2020 geïnformeerd over de eindejaarsmarge die is toegevoegd aan de begroting in 2019 en 2020.

Vraag 2

Waarom worden aspirant-agenten meegeteld als het gaat om de operationele sterkte, terwijl de Rekenkamer dat niet doet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 2

Aspiranten maken integraal deel uit van de politieorganisatie. In het Besluit verdeling sterkte en middelen politie is de operationele sterkte als volgt gedefinieerd: "het aantal fulltime-equivalent werkzaam in een operationele functie bij de politie en de aspiranten, bedoeld in artikel 1, onder b, van het Besluit bezoldiging politie". In de brieven aan uw Kamer van november 2009 (TK 29 628, nr. 160, 164) heeft de minister van Justitie en Veiligheid de definitie van operationele sterkte vermeld. Daarbij heeft zij aangegeven dat de aspiranten meetellen in de operationele sterkte en dat zij als aparte categorie in het overzicht van de sterkte worden vermeld.

Vraag 3

Voeren aspirant-agenten exact dezelfde werkzaamheden uit als volledig opgeleide agenten? Zijn zij precies hetzelfde aantal uren werkzaam als agent?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 3

In 2002 heeft de minister van Justitie en Veiligheid een duaal onderwijsstelsel (leren en werken) geïntroduceerd. Aspiranten brengen hun tijd deels door op de Politieacademie, en zijn deels onder begeleiding werkzaam in het korps. Zij werken bij verschillende teams en dragen daar bij aan de uitvoering van politietaken.

Vraag 4

Hoe gaat u sociale minima, alleenverdieners met kinderen en bijna alle AOW'ers, die in 2018 koopkracht inleverden, compenseren?

Directie Begrotingszaken

Vraag 6

Kunt u verklaren waarom bepaalde groepen (alleenverdieners met kinderen, alleenstaande sociale minima en sommige AOW'ers) sinds 2008 koopkracht hebben ingeleverd?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 4 en vraag 6

2018 was een zogenaamd koopkrachtarm jaar als gevolg van de kabinetsformatie in het jaar daarvoor. Daarom is door het vorige kabinet besloten om de koopkracht van minima en oudere zodanig te repareren dat zij er niet op achteruit zouden gaan, maar ook niet meer dan dat. Zo zijn in 2018 de ouderenkorting, zorgtoeslag en het kindgebonden budget verhoogd. Naast beleid is de koopkrachtontwikkeling echter ook afhankelijk van factoren waar de overheid geen of slechts zeer beperkt invloed op heeft: de inflatie en de loonontwikkeling. De inflatie bleek in 2018 hoger en de loonontwikkeling juist lager uit te komen dan bij Prinsjesdag in 2017 werd verwacht. Dat heeft ervoor gezorgd dat er groepen zijn die er in 2018 licht op achteruit zijn gegaan.

De meeste maatregelen uit het Regeerakkoord die een positief effect hebben op de koopkracht zijn in 2019 ingegaan en dragen bij aan de goede koopkrachtvoorspellingen voor dit jaar. Ook de koopkrachtvoorspellingen voor sociale minima, eenverdieners met kinderen en AOW'ers zijn positief.

Vraag 5

Is de realisatie van de Opslag Duurzame Energie (ODE) zodanig dat bedrijven en huishoudens beide de helft opbrengen? Zo ja, staat dat in verhouding tot de uitstoot van bedrijven en huishoudens?"

Antwoord op vraag 5

De ODE wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat bedrijven en huishoudens beiden 50% betalen. De daadwerkelijke realisatie van de ODE is, net als bij de energiebelasting, niet door de Belastingdienst vast te stellen. Er zijn namelijk geen gegevens beschikbaar over de gerealiseerde ODE-ontvangsten uitgesplitst tussen burgers en bedrijven of tussen verbruikerstarieven. Deze lastenverdeling tussen huishoudens en bedrijven is niet gebaseerd op de uitstoot van bedrijven en huishoudens.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 6

Kunt u verklaren waarom bepaalde groepen (alleenverdieners met kinderen, alleenstaande sociale minima en sommige AOW'ers) sinds 2008 koopkracht hebben ingeleverd?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 6

Zie antwoord op vraag 4

Vraag 7

De belastingdruk is gestegen van 35,9% bbp tot 39,1% bbp tussen 2008 en 2018. Kunt u dit weergeven in miljarden?

Directie Begrotingszaken**Ons kenmerk**
2019-0000090013**Antwoord op vraag 7**

Onderstaande tabel toont de collectieve lasten zoals gedefinieerd door het CBS voor de jaren 2015-2018 in miljarden euro's. Deze definitie wijkt af van de totale belasting- en premieontvangsten zoals gerapporteerd in het Financieel Jaarverslag van het Rijk.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017*	2018*
Collectieve lasten	230,3	217,7	225,1	228,5	230,2	236,3	246,3	251,8	268,9	282,5	296,8

Bron:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/84114NED/table?ts=1559036828484>

Vraag 8

Hoe verklaart u de daling van het reëel besteedbaar huishoudinkomen sinds 2007? In welke andere EU-landen is er in dezelfde periode ook een daling te zien? Hoe groot is die daling?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 8

Dit kan deels worden verklaard doordat huishoudens gemiddeld kleiner zijn geworden, waardoor het aantal huishoudens is gestegen. Hierbij komt dat de loonontwikkeling sinds de crisis beperkt is in vergelijking met de periode voor de crisis. Dit komt met name door een verdere daling van de inflatie en lagere arbeidsproductiviteitsgroei. Ook zijn de lasten gestegen, onder andere door de gestegen zorgkosten (en daarmee hogere zorgpremies), wat het besteedbaar inkomen drukt. Als onderwijs- en zorguitgaven echter ook aan huishoudens worden toegerekend (brede inkomensbegrip) is het inkomen van huishoudens de afgelopen 15 jaar een stuk sterker toegenomen.

Internationaal vergelijkbare data over het besteedbaar inkomen per huishouden is niet direct beschikbaar. Om de ontwikkeling binnen de Europese Unie te kunnen vergelijken wordt in de onderstaande tabel gekeken naar het reëel beschikbaar inkomen per capita. Hiervoor is data van Eurostat gebruikt. Deze cijfers wijken af van de cijfers voor Nederland waaraan in de alinea hierboven wordt gerefereerd. Dit komt deels door een definitieverschil. De data van Eurostat is gebaseerd op nationale rekeningen en wordt gegeven in termen van inkomen per hoofd, de eerder gegeven data over besteedbaar huishoudinkomen is gebaseerd op het inkomenspanelonderzoek van het CBS en gaat over inkomen per huishouden. Daarbij is de Nederlandse bevolking in de periode 2008-2017 minder snel gegroeid dan het aantal huishoudens in Nederland. Hierdoor komt de ontwikkeling van het beschikbaar inkomen per capita hoger uit dan het beschikbaar inkomen per huishouden, waarover de alinea hierboven gaat.

Uit de onderstaande tabel blijkt dat er voor Nederland sprake is van een beperkte toename. Met name in Zuid-Europese landen is er sprake van een sterke daling, een gevolg van de recessie. Mede hierdoor scoort Nederland nog licht boven het gemiddelde van de Eurozone.

De onderstaande getallen geven de groei van 2008 tot 2017 weer, en zeggen dus niets over het niveau van het beschikbaar inkomen.

(Bron Eurostat)	Bruto reëel beschikbaar inkomen per capita 2017 (2008=100)
Duitsland	108,54
EU	103,52
Frankrijk	103,37
Verenigd Koninkrijk	102,7
Nederland	101,95
Slovenië	101,85
Eurozone	100,53
Portugal	99,25
Ierland	98,89
België	97,93

Oostenrijk	96,13
Spanje	94,18
Italië	91,29
Cyprus	84,64
Griekenland	69,25

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 9

Hoe hebben de uitgaven aan AOW zich de afgelopen tien jaar ontwikkeld, als percentage van het bbp? Hoe zullen de uitgaven aan AOW als percentage van het bbp zich de komende 10 jaren ontwikkelen?

Directie Begrotingszaken**Ons kenmerk**
2019-0000090013**Antwoord op vraag 9**

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de uitgaven aan de AOW (in % van het BBP) weergegeven voor de periode 2009-2023. Voor de periode na 2023 zijn nog geen cijfers bekend omdat de begrotingshorizon tot en met 2023 loopt.

	Uitgaven AOW als % BBP
2009	4,4
2010	4,5
2011	4,6
2012	4,8
2013	5,0
2014	5,1
2015	5,1
2016	5,1
2017	4,9
2018	4,8
2019	4,8
2020	4,8
2021	4,9
2022	5,0
2023	5,0

Bron: Begroting SZW en CEP, berekening Ministerie van Financiën.

Vragen 10 en 11

Hoe hebben de uitgaven aan zorg zich de afgelopen tien jaar ontwikkeld, als percentage van het bbp? Hoe zullen de uitgaven aan zorg als percentage van het bbp zich de komende 10 jaren ontwikkelen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Hoe hebben de uitgaven aan sociale zekerheid zich de afgelopen tien jaar ontwikkeld, als percentage van het bbp? Hoe zullen de uitgaven aan sociale zekerheid als percentage van het bbp zich de komende 10 jaren ontwikkelen?

Antwoord op vragen 10 en 11

In de onderstaande tabel is de ontwikkeling van de uitgaven aan zorg en sociale zekerheid (in % van het BBP) weergegeven voor de periode 2009-2023. Deze cijfers zijn afkomstig uit het CEP van het CPB. Voor de periode na 2023 zijn geen cijfers gepubliceerd. Daarnaast loopt de begrotingshorizon tot en met 2023 waardoor voor latere jaren geen cijfers bekend zijn.

	Uitgaven Zorg als % BBP	Uitgaven Sociale Zekerheid als % BBP
2009	8,1	10,9
2010	9,1	12,0
2011	9,3	12,4
2012	9,3	12,5
2013	9,7	12,5
2014	9,6	12,9
2015	9,5	12,6
2016	9,3	12,4
2017	9,2	12,3
2018	9,1	12,0
2019	9,1	11,7
2020	9,3	11,7
2021	9,4	11,8
2022	9,6	11,8
2023	9,7	11,8

Bron: CEP 2019

Vraag 12

Is de tabel in het antwoord op vraag nummer 52 van de urgente feitelijke vragen over het Financieel Jaarverslag van het Rijk in- of exclusief de Zvw-premie?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 12

De belastingdruk die wordt weergegeven in het antwoord op vraag 52 van de urgente feitelijke vragen over Financieel Jaarverslag van het Rijk is exclusief Zvw-premie.

Vraag 52 van de urgente feitelijke vragen over Financieel Jaarverslag van het Rijk is: Kunt u de belastingdruk van de verschillende inkomensgroepen sinds 2008 weergeven? Het antwoord is:

De belastingdruk is afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Zo spelen leeftijd, soort inkomen, aftrekposten en het hebben van kinderen of een fiscaal partner een rol. In onderstaande tabel wordt voor een aantal inkomens de ontwikkeling van de gemiddelde belastingdruk weergegeven. Hierbij is uitgegaan van een werkende alleenstaande, jonger dan de AOW-leeftijd, zonder aftrekposten en zonder kinderen.

Inkomen bruto	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
€ 10.000	10,5%	10,9%	10,6%	10,3%	13,6%	11,6%	10,9%	10,1%	10,4%	10,7%	9,3%
€ 20.000	16,8%	17,0%	16,3%	16,0%	18,5%	15,4%	14,5%	9,9%	9,3%	9,6%	8,6%
€ 30.000	25,2%	25,2%	24,5%	24,2%	26,3%	24,9%	24,4%	21,6%	21,3%	21,1%	19,2%
€ 40.000	29,4%	29,4%	28,9%	28,7%	30,2%	29,7%	29,4%	28,1%	28,1%	27,8%	26,1%
€ 50.000	32,0%	32,0%	31,7%	31,4%	33,4%	33,3%	32,4%	32,4%	32,3%	32,1%	30,7%
€ 60.000	34,5%	34,6%	34,1%	33,8%	36,1%	36,2%	35,3%	35,2%	35,1%	34,9%	33,8%
€ 70.000	37,0%	37,1%	36,7%	36,4%	39,0%	39,0%	38,3%	37,5%	37,4%	37,1%	36,2%
€ 80.000	38,9%	39,0%	38,6%	38,4%	40,6%	41,2%	40,5%	39,8%	39,7%	39,4%	38,9%
€ 90.000	40,4%	40,4%	40,1%	39,9%	41,9%	42,5%	42,2%	41,6%	41,4%	41,2%	41,0%
€ 100.000	41,5%	41,6%	41,3%	41,1%	42,9%	43,5%	43,6%	43,1%	42,8%	42,6%	42,1%

Vraag 13

Hoe gaan problemen zoals recent zijn geconstateerd bij de saldibalansen in de toekomst voorkomen worden? Welke concrete maatregelen gaan genomen worden om dat te voorkomen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 13

Er zullen maatregelen worden genomen om een dergelijk fout met de openstaande voorschotten op de saldibalans in de toekomst te voorkomen. Zo worden de handmatige verwerkingen die nu nog plaatsvinden bij de Belastingdienst bij het opstellen van de rapportage rond de stand van openstaande voorschotten zo veel mogelijk beperkt. Daarnaast wordt de interne controle aangescherpt, onder meer door striktere toepassing van het vier ogen-principe. Ook zal meer systematisch onderzoek naar de plausibiliteit van de voorschotcijfers in de saldibalans worden ingeregeld.

Vraag 14

Wat heeft het ministerie van Financiën het afgelopen jaar concreet gedaan om te zorgen dat de onvolkomenheden in de bedrijfsvoering bij het ministerie zelf, maar ook richting de andere ministeries worden opgelost? Welke rol heeft het ministerie van Financiën daarbij gepakt?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 14

De onvolkomenheden bij het ministerie van Financiën komen voornamelijk voor bij de Belastingdienst. De problemen bij de Belastingdienst zijn omvangrijk, hardnekkig en complex, waardoor het langere tijd zal duren voordat een aantal onvolkomenheden is opgelost. Er is in het afgelopen jaar vooruitgang geboekt, maar de vooruitgang moet nog beter worden aangetoond. Er is fors ingezet op verbeteringen, zoals bij het inrichten van een nieuwe topstructuur bij de Belastingdienst. Ook zijn de controlfunctie, de planning – en controlcyclus en de toepassing van het portfoliomanagement verbeterd. Daarnaast is er vooruitgang geboekt in de betrokkenheid van het kerndepartement en in de stap-voor-stap aanpak uit 'Beheerst vernieuwen'. Dit alles legt de basis voor een verdere oplossing van de onvolkomenheden. De onvolkomenheden worden driemaal per jaar gemonitord als onderdeel van de departementale planning- en controlcyclus.

Zoals uiteengezet in het Financieel Jaarverslag Rijk draagt de minister van Financiën een systeemverantwoordelijkheid ten aanzien van de rijksbrede financiële bedrijfsvoering. Vanuit die rol spreek ik collega bewindspersonen periodiek aan op de voortgang bij het oplossen van onvolkomenheden in de financiële bedrijfsvoering. Daarnaast heb ik intensief contact met de Algemene Rekenkamer en de Auditdienst Rijk. Ook komt de voortgang regelmatig terug tijdens diverse hoogambtelijke en politieke overleggen. De rol van Financiën is erop gericht om een departement in staat te stellen de onvolkomenheid zelf op te lossen. De verantwoordelijkheid voor het oplossen van onvolkomenheden ligt primair bij de bewindspersoon van het departement in kwestie, conform ministeriele verantwoordelijkheid op grond van artikel 44 eerste lid van de Grondwet. Als kadersteller bewaakt Financiën de juiste toepassing van de regelgeving voor het goed functioneren van de financiële functie. Het aantal onvolkomenheden op het terrein van de financiële bedrijfsvoering is de afgelopen jaren afgenomen en ligt in 2018 rond de 17 op een totaal van 47 onvolkomenheden.

Vraag 15

Welke ministeries hebben nog te maken met een verscherpt toezicht vanuit Financiën en wat zijn de gevolgen daarvan voor de bestedingen door deze ministeries?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 15

Uit hoofde van artikel 4.12, tweede lid van de Comptabiliteitswet 2016 kan de minister van Financiën één of meer begrotingsartikelen aanwijzen voor het voorafgaand toezicht. Dit houdt in dat geen verplichtingen op de betreffende artikelen worden aangegaan voordat Financiën ermee heeft ingestemd. Daarnaast is het mogelijk om onderdelen van de begroting onder minder vergaande vormen van voorafgaand toezicht te plaatsen. Delen van de begrotingen van BZK, JenV, EZK en Defensie in 2019 staan onder voorafgaand toezicht. Voor het artikel Belastingen op de begroting van Financiën zijn specifieke afspraken gemaakt in het kader van verscherpt toezicht.

In de meest vergaande variant van het voorafgaand toezicht toetst Financiën vooraf de door het departement aan te gaande verplichtingen voor het doen van uitgaven. Met het voorafgaand toezicht is beoogd dat middelen worden ingezet voor de juiste bestedingsdoelen die doeltreffend en doelmatig zijn, en heeft in die zin geen directe betrekking op de omvang van gerealiseerde bestedingen.

Vraag 16 en 17

Van welke aftrekposten en grondslagversmallers in de vennootschapsbelasting maken hoofdkantoren en multinationals het meeste gebruik? Wat is de budgettaire derving van deze verschillende aftrekposten en grondslagversmallers? Kunt u een uitputtende lijst geven van grondslagversmallers in de vennootschapsbelasting?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vragen 16 en 17

In Bijlage 9 van de Miljoenennota 2019 is een overzicht gegeven van fiscale regelingen die de belastingopbrengst verminderen. Voor de vennootschapsbelasting worden de volgende regelingen benoemd: de innovatiebox, de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek, de energie-investeringsaftrek, de milieu-investeringsaftrek, de Vamil, vrijstelling vergoeding bos- en natuurbeheer, de tonnage-regeling, de landbouwwijziging, de giftenaftrek en de bosbouwwijziging. Van deze regelingen wordt vooral de innovatiebox gebruikt door het grootbedrijf. Het budgettaire belang van de innovatiebox wordt voor 2019 op 1.562 miljoen euro geschat. Volgens het laatst verschenen evaluatierapport uit 2016 komt ruim driekwart van het bedrag van de innovatiebox ten goede aan het grootbedrijf. Tot het grootbedrijf worden in dit verband alle bedrijven gerekend met meer dan 250 werknemers.

Vraag 18

Hoeveel leenden directeuren-grotaandeelhouders (DGA's) in 2018 van hun eigen vennootschap? Hoe heeft dit zich sinds 2015 ontwikkeld?

Antwoord op vraag 18

In de aanbiedingsbrief bij het pakket Belastingplan 2019 is aangegeven dat in 2015 in totaal circa € 51 miljard door aanmerkelijkbelanghouders is geleend van de eigen vennootschap. In de Memorie van Toelichting die ter consultatie is aangeboden in maart 2019 is vermeld dat het in 2016 ging om een totaal schuldbedrag aan de eigen vennootschap van circa € 55 miljard. De bestanden met aangiftegegevens vennootschapsbelasting voor 2017 en 2018 zijn nog te onvolledig gevuld om een uitspraak te kunnen doen over het totale geleende bedrag in desbetreffende jaren.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 19

Hoe hebben de belastinginkomsten via de vennootschapsbelasting zich over de periode 2015-2018 ontwikkeld?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 19

Onderstaande tabel toont de gerealiseerde inkomsten uit de vennootschapsbelasting voor de jaren 2015-2018 in miljoenen euro's.

Miljoenen €	2015	2016	2017	2018
Vennootschapsbelasting	16.107	20.922	21.456	23.655
- Gassector kas	500	200	400	650
- Niet-gassector kas	15.607	20.722	21.056	23.005

Vraag 20

Kunt u de ontwikkeling van de collectieve lastendruk over de afgelopen 10 jaar weergeven, uitgesplitst naar lasten voor burgers en lasten voor bedrijven?

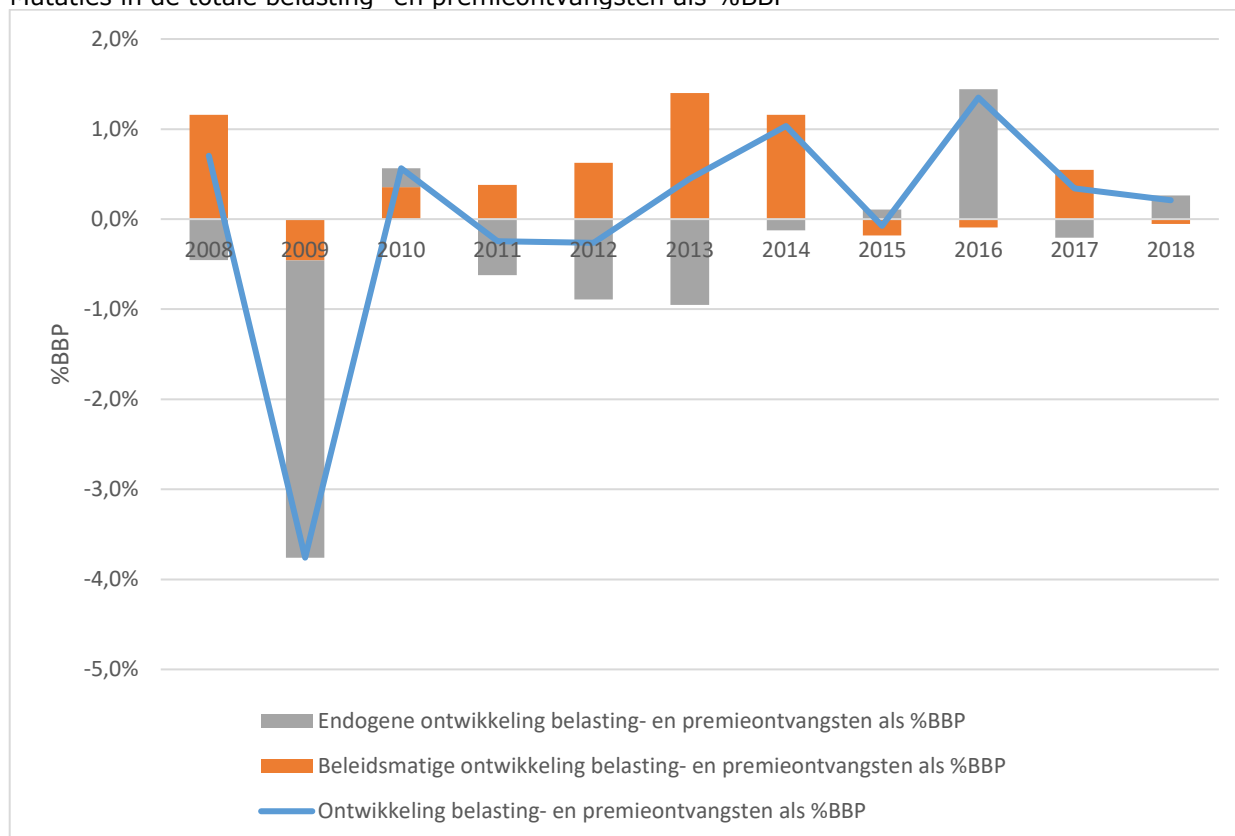
Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 20

De collectievelastendruk wordt beïnvloed door zowel beleidsmaatregelen als door de economische groei. Bij beleidsmaatregelen kan gedacht worden aan een tariefsverhoging of -verlaging of een aanpassing van de grondslag.⁴ De economische groei zorgt in conjunctureel goede tijden voor een oplopende belastingdruk: de winsten van bedrijven nemen toe (meer vennootschapsbelasting), de consumptie groeit (meer indirecte belastingen zoals de btw) en de lonen en werkgelegenheid nemen toe (meer loon- en inkomensheffing). In laagconjunctuur gebeurt het omgekeerde. Het onderstaande figuur laat zien dat bijvoorbeeld in 2009 de totale belasting- en premieontvangsten minder sterk toenamen dan het BBP door de endogene ontwikkeling, in 2016 gebeurde het omgekeerde. In bijvoorbeeld 2011-2014 was sprake van een opwaartse mutatie door beleidsmaatregelen.⁵

Mutaties in de totale belasting- en premieontvangsten als %BBP

⁴ Het betreft hier het effect van beleidsmaatregelen op EMU-basis. Dit wijkt af van de beleidsmatige lastenontwikkeling op lastenbasis, welke het kabinet ook publiceert. Het verschil tussen de definities heeft onder meer te maken met het feit dat bij de EMU-definitie het EMU-saldo het uitgangspunt vormt. Anticipatie effecten met hogere kasontvangsten zijn dan van belang, terwijl deze op lastenbasis niet relevant zijn..

⁵ Het gaat hier om de totale belasting- en premieontvangsten zoals weergegeven in de begrotingsstukken, als percentage van het BBP. Door een verschil in definities wijkt dat af van de collectieve lastendruk zoals gedefinieerd door het CBS.

Bij de ontwikkeling van de totale belasting- en premieontvangsten wordt er geen onderscheid gemaakt tussen de lastenontwikkeling voor burgers en voor bedrijven.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Daarnaast moet worden opgemerkt dat elk onderscheid tussen burgers en bedrijven enigszins arbitrair zal zijn doordat belastingen - voor in ieder geval een gedeelte - worden afgewenteld. Een hogere belasting op winstinkomen zal bijvoorbeeld deels -worden afgewenteld in de vorm van hogere prijzen voor consumenten, lagere prijzen voor leveranciers en/of lagere lonen voor werknemers. De mate van afwenteling is afhankelijk van de markt- of onderhandelingsmacht van het bedrijf.

Vraag 21

Waarom zijn de inkomsten van de bankenbelasting in 2018 6,5% lager dan in 2017?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 21

Banken die in Nederland actief zijn, moeten bankenbelasting betalen. Een bank is actief in Nederland, als die bank een bankvergunning in Nederland heeft en het bankbedrijf uitoefent.

De grondslag van de bankenbelasting bestaat uit kortlopende en langlopende schulden en kent 2 tarieven.

Omdat er geen beleidswijzigingen zijn geweest, ligt het voor de hand te veronderstellen dat de grondslag van de belasting in 2018 minder groot is geworden. Dat betekent dat de omvang van de schulden en/of de verhouding meer verschoven is naar langlopende schulden waarvoor het tarief lager is.

Vraag 22

Wat is het criterium om de afname van het rechtmatigheidspercentage 'licht' te noemen? Is het niet juister om te stellen dat het aantal onrechtmatigheden met meer dan een derde is toegenomen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 22

Het rechtmatigheidspercentage van de uitgaven in 2018 is ten opzichte van 2017 afgenomen met 0,18 procentpunt. Het percentage blijft met 99,34 procent zoals in voorgaande jaren boven de norm. Om deze redenen kwalificeert het kabinet dit in het Financieel Jaarverslag Rijk als een lichte afname.

Vraag 23

Directie Begrotingszaken

Op welke aspecten wordt gedoeld met 'ruimte voor verbetering' en 'nadere afbakening' bij de toepassing van art. 3.1 Comptabiliteitswet?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 23

CW 3.1 verwacht sinds 2018 van alle voorstellen, voornemens en toezeggingen een toelichting op nagestreefde doelstellingen, doeltreffendheid, doelmatigheid, beleidsinstrumentarium en financiële gevolgen. In februari 2019 heb ik een eerste monitor aan uw Kamer gestuurd over de naleving van dit artikel voor voorstellen die in 2018 naar uw Kamer zijn gestuurd.

Uit deze monitor bleek dat een goede toepassing van het artikel nog een leerproces is: de onderzochte beleidsvoorstellen waren vaak voorzien van doelstellingen en een uiteenzetting van beleidsinstrumenten, in het merendeel van de gevallen waren de financiële gevolgen voor het Rijk ook helder, maar toelichting op de nagestreefde doeltreffendheid en doelmatigheid bleek niet altijd aanwezig en dat geldt ook voor de evaluatieparagraaf.

Dat toepassing van CW 3.1 op een aantal aspecten nog niet volledig plaatsvindt heeft mijns inziens een aantal oorzaken. Belangrijke redenen zijn de relatieve onbekendheid met de vereisten van het artikel enerzijds en onduidelijkheid over het toepassingsbereik en vereisten aan de toelichting anderzijds. Hoewel de scope van het artikel zeer breed is, kan in de praktijk alleen een zinvolle toelichting gegeven worden op alle gevraagde aspecten als sprake is van een voorstel voor nieuw of gewijzigd beleid en/of uitvoering.

Daarnaast is de aard en omvang van het voorgestelde beleid bepalend voor de inhoud van de toelichting die op de verschillende aspecten gegeven kan worden. De vraag wanneer een toelichting naar aanleiding van CW 3.1 inhoudelijk goed genoeg is, is dan ook geen 'afvinkexercitie', maar vraagt een afgewogen oordeel waarin de Kamer uiteindelijk het laatste woord heeft.

Om verdere verbetering van de toepassing van CW 3.1 te bevorderen, heb ik vanuit mijn stelselverantwoordelijkheid drie acties in gang gezet.

1. Mijn departement zal in haar reguliere toezichtrol voor de Rijksbegroting de komende tijd extra toezien op de toepassing van CW 3.1 op voorstellen met significante financiële gevolgen voor het Rijk en/of maatschappelijke sectoren.
2. Ik werk aan een tweede monitorrapportage voor uw Kamer waarin ik de toepassing van CW 3.1 monitor voor een steekproef van voorstellen met significante financiële gevolgen voor het Rijk en/of de maatschappij die in de periode december 2018 tot en met juni 2019 aan de Kamer zijn gestuurd.
3. Ten derde intensiveer ik de kennisdeling en interdepartementale uitwisseling rondom de toepassing van CW 3.1. Om maximaal te leren van praktijkervaringen en samen te werken aan verbetering is een interdepartementale werkgroep gestart om concrete voorstellen te bespreken.

In het AO 'Rijksbrede ontwikkelingen in begroten en verantwoorden' op 14 februari 2019 heb ik toegezegd om voor het voorjaarsnotadebat een brief te sturen aan uw Kamer over onder andere de toepassing van CW 3.1. Deze brief zal naar verwachting ongeveer gelijktijdig met de antwoorden over de verantwoordingsstukken naar uw Kamer worden verzonden.

Vraag 24

Welke conclusies zijn vorig jaar verbonden aan de hoogte van de uitvoeringskosten van de genoemde regelingen, in het bijzonder die van het Europees Fonds voor Meest Behoeftigen (EFMB) en het Europees Visserijfonds (EVF)/Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 24

Met de motie van het lid Hijink (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1243) werd de regering verzocht te onderzoeken welk bedrag de Nederlandse overheden jaarlijks kwijt zijn aan uitvoeringskosten van de EU-begroting. De motie is uitgevoerd conform verzoek van de Kamer (Kamerstuk 21 501-20, nr. 1356).

Als gevolg van de onderzoeksresultaten heeft LNV vereenvoudigde kostenopties geïmplementeerd die kunnen leiden tot afname van de uitvoeringskosten.

Daarnaast blijven het Rijk en de provincies binnen de Europese kaders zoeken naar verdere mogelijkheden voor verlaging van de uitvoeringskosten voor het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO).

Voor EFRO geldt dat, onverminderd het feit dat de uitvoeringskosten van EFRO relatief laag zijn, alle betrokken partijen werken aan het verder verlagen van de kosten, zowel binnen de vigerende EU-wetgeving als bij de onderhandelingen over de EU-wetgeving voor de programmaperiode na 2020.

De hoogte van de uitvoeringskosten van het EFMB is met name beïnvloed door opstart- en controlekosten. De conclusie is dat kostenverlagende maatregelen hier niet van toepassing zijn.

Vraag 25

Waardoor zijn de belasting- en premieontvangsten in 2018 op kasbasis bij invoerrechten en omzetbelasting hoger ingeschat dan geraamd en kunt u dit toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 25

De ontvangsten uit invoerrechten waren in 2018 0,2 miljard euro lager dan geraamd in de Startnota. Dit is onder andere te wijten aan een lager volume aan invoer dan ten tijde van de Startnota werd verwacht.

De ontvangsten uit de omzetbelasting (btw) waren in 2018 0,9 miljard euro lager dan geraamd in de Startnota. Dit ondanks dat er in Nederland iets meer is geconsumeerd (zie tabel 2.2.4 van het FJR 2018) en ook de investeringen in woningen meer in waarde stegen dan eerder geraamd (Bij de aankoop van een nieuwbouwwoning is namelijk btw verschuldigd en geen overdrachtsbelasting). Daar staat onder andere tegenover dat de overheid in het afgelopen jaar minder heeft geïnvesteerd dan in de Startnota voorzien was met een neerwaarts effect op de btw-ontvangsten als gevolg. Ook is het goed om te realiseren dat het om een afwijking van 1,7% ten opzichte van de oorspronkelijke raming.

Vraag 26

Hoe verklaart u dat de realisatie van de overige belastingontvangsten in 2018 €77 miljoen hoger liggen dan zoals geraamd in de startnota 2017? Wat zijn de drie belangrijkste oorzaken van deze afwijking?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 26

Onder 'Overige belastingontvangsten' vallen de belasting- en premieontvangsten uit Caribisch Nederland en de buitengewone ontvangsten. Bij de ontvangsten uit Caribisch Nederland deed zich een afwijking voor van -5 miljoen euro ten opzichte van de Startnota 2017. De buitengewone ontvangsten laten een meevaller van 82 miljoen euro zien. Dit is een restcategorie, waarbij het onder andere gaat om betaalde belasting op eerder afgeschafte belastingsoorten (zoals vermogensbelasting), om vrijwillig betaalde belasting en om teruggaven waarvoor geen rekeningnummer bekend is of die geweigerd zijn door de bank. Een nadere uitsplitsing hiervan is niet beschikbaar zodat de precieze reden van de afwijking niet is aan te geven.

Vraag 27

Kunt u de cijfers over de schenk- en erfbelasting nader toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 27

Uit de gerealiseerde kasontvangsten blijkt dat de schenk- en erfbelasting 0,2 miljard euro lager is uitgevallen dan geraamd in de Startnota. Verschillende factoren kunnen daar onderliggend effect op gehad hebben. Als eerste was in de raming in de Startnota geen rekening gehouden met de vertraagde oplevering van de nieuwe systemen voor de schenk- en erfbelasting. Het wegwerken van de aangiftevoorraad in 2018 - met als gevolg een vertraagde doorwerking in de kas in 2018 - heeft een opwaarts effect gehad op de kasrealisaties in 2018. Als tweede is de kasontvangst, en daarmee ook de raming van elke belastingsoort, afhankelijk van de ontwikkeling van de desbetreffende grondslag. De schenk- en erfbelasting is een belasting op de overdracht van vermogen. Daarmee ligt het voor de hand dat de schenk- en erfbelasting samenhangt met de (positieve) vermogensontwikkeling in 2018. Tegelijkertijd zijn er verschillende tarieven voor partners/kinderen, kleinkinderen en overige personen. Ook bestaan er voor schenkingen verschillende (eenmalige) vrijstellingen en geldt voor bedrijfsvermogen de bedrijfsopvolgingsregeling. Verschuivingen tussen deze verschillende vermogenscategorieën binnen de grondslag van de schenk- en erfbelasting kunnen de opbrengst beïnvloeden. Het Centraal Planbureau (CPB) zal nader kijken naar de ontwikkeling van deze grondslag.

Vraag 28

Hoe wordt de overschrijding van het budget voor de Energie-investeringsaftrek (EIA) opgevangen?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 29

Is de overschrijding incidenteel of is het EIA-budget de afgelopen jaren vaker overschreden?

Vraag 30

Waarom is het aftrekpercentage voor EIA verlaagd?

Vraag 31

Kan het aftrekpercentage voor de EIA zomaar verlaagd worden?

Antwoord op vragen 28, 29, 30 en 31

Uit de voorlopige realisatiecijfers (stand april) blijkt dat de EIA in 2018 een budgettair belang had van circa € 160 miljoen, terwijl het beschikbare budget € 147 miljoen was. Dit tekort kan worden opgevangen door de budgetreserve uit eerdere jaren. De EIA kent, evenals de MIA en de Vamil, een systematiek van meerjarige budgetegalisatie. Overschrijding uit het ene jaar worden opgevangen door onderuitputting uit het andere jaar. Hierdoor is niet nodig om de regeling direct te sluiten wanneer een overschrijding wordt voorzien. Het budgetgebruik is namelijk vrij volatiel, doordat deze afhankelijk is van zowel de stand van de conjunctuur als technologische ontwikkelingen. Hierdoor kan vooraf niet altijd goed worden voorzien in hoeverre het budget in een bepaald jaar gebruikt gaat worden. Sinds 2008 is het budget van de EIA vrijwel elk jaar niet volledig gebruikt, waardoor een aanzienlijke budgetreserve bestaat.

In de evaluatie⁶ die vorig jaar aan de Kamer is aangeboden, is geconcludeerd dat het precieze aftrekpercentage in beperktere mate bepalend is voor de effectiviteit van de regeling, dan de attentiewaarde van de maatregelen op de Energielijst en de dynamiek op de Energielijst. Naar aanleiding daarvan is in het Belastingplan 2019 het aftrekpercentage verlaagd van 54,5 naar 45 procent, waardoor er ruimte is geweest om de Energielijst te verruimen. Hiermee wordt het budget naar verwachting doelmatiger besteed. Voor het aanpassen van het aftrekpercentage van de EIA is een wetswijziging nodig.

⁶ [Kamerstukken II 2017-2018, 34 785, nr. 91](#)

Vraag 32, 33, 34 en 35

Kunt u toelichten hoe de overschrijding van het budget voor de Milieu-investeringsaftrek (MIA) kan worden opgevangen?

Kunt u uitsplitsen uit welke jaren het budgetreserve komt en waarom er in die jaren een budgetoverschot was?

Hoeveel en wat voor soort voertuigen zijn er extra gemeld waardoor het MIA-budget met 40 miljoen is overschreden?

Op basis waarvan is het aftrekpercentage op elektrische voertuigen verlaagd van 36% naar 27%?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 32, 33, 34 en 35

Uit de voorlopige realisatiecijfers (stand april) blijkt dat de MIA in 2018 een budgettair belang had van circa € 139 miljoen, terwijl het beschikbare budget € 99 miljoen was. Dit tekort kan worden opgevangen door de budgetreserve uit eerdere jaren. De MIA kent, evenals de EIA en de Vamil, een systematiek van meerjarige budgetegalisatie. Overschrijding uit het ene jaar worden opgevangen door onderuitputting uit het andere jaar. Hierdoor is niet nodig om de regeling direct te sluiten wanneer een overschrijding wordt voorzien. Het budgetgebruik is namelijk vrij volatiel, doordat deze afhankelijk is van zowel de stand van de conjunctuur als technologische ontwikkelingen. Hierdoor kan vooraf niet altijd goed worden voorzien in hoeverre het budget in een bepaald jaar gebruikt gaat worden. Sinds 2008, toen de systematiek van meerjarige budgetegalisatie werd geïntroduceerd, heeft het budgetgebruik en de reserve van de MIA zich als volgt ontwikkeld:

Jaar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Budget	86	109	113	101	101	101	93	92	97	97	99
Realisatie*	50	65	123	46	76	169	58	102	108	114	139
Saldo	36	44	-10	55	25	-68	35	-10	-11	-17	-40

* Conform jaarverslag MIA en Vamil

Na 2018 resteert een budgetreserve van € 39 miljoen.

De overschrijding in 2018 is voornamelijk het gevolg van een toename van meldingen voor elektrische voertuigen. Ook binnen de hoofdstukken Duurzame Bouw en Circulaire Economie is meer MIA gebruikt dan werd voorzien. In 2018 is de aankoop van ruim 19.000 volledig elektrische personenauto's en de bijbehorende laadpalen gestimuleerd door de MIA. Om de kosten hiervan in de toekomst te beheersen, is in de Milieulijst 2019 het aftrekpercentage op deze voertuigen verlaagd van 36 procent naar 27 procent en is het claimbedrag per voertuig gemaximeerd op € 40.000.

Vraag 36

Kunt u een toelichting geven op de 133 miljoen euro die is uitgegeven aan de inhuur van externen?

Directie Begrotingszaken

Vraag 37

Wat voor soort externen heeft de Belastingdienst ingehuurd?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 38

Hoeveel externen heeft de Belastingdienst ingehuurd?

Vraag 39

Waarom heeft de Belastingdienst externen moeten inhuren?

Antwoord op vraag 36, 37, 38 en 39

De € 133 mln. genoemd in de tabel met beleidsmatige mutaties na najaarsnota betreft aangegane verplichtingen voor capaciteit bij de IV-organisatie (Informatievoorziening) waar geen kasuitgaven voor hebben plaatsgevonden in 2018. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften wordt het totale bedrag van nieuw aangegane meerjarige verplichtingen toegerekend aan het begrotingsjaar waarin de verplichting is aangegaan. De daadwerkelijke betalingen kunnen zoals gepland in 2019 worden verricht.

In 2018 heeft de Belastingdienst € 203,7 mln. aan uitgaven gerealiseerd voor externe inhuur. Externen worden ingehuurd voor de opvang van piekwerkzaamheden en voor werkzaamheden, waar tijdelijk specifieke kennis noodzakelijk is. De Belastingdienst huurt zowel uitzendkrachten als overige externen in. Uitzendkrachten (ca. 1.400 fte) worden vooral ingezet bij de Belastingtelefoon, Toeslagen, het bezwaarproces en de facilitaire dienst. Overige externe inhuur (ca. 600 fte) worden vooral ingezet bij de IV-organisatie.

Vraag 40

Hoe kan het dat de Belastingdienst meer miljoenen heeft uitgegeven aan ICT dan eerder begroot?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 40

De Belastingdienst staat voor een grote opgave op het gebied van ICT. De hiermee samenhangende investeringen in ICT die in 2018 zijn verricht, leiden tot € 17,8 mln. meer ICT-uitgaven dan waar in de tweede suppletoire begroting rekening mee was gehouden.

Vraag 41

Hoe kan het dat de uitstaande garanties voor exportkredietverzekering hoger zijn dan het garantiëplafond? Wat is de oorzaak van de hogere uitstaande garanties? En welke rol heeft het plafond wanneer de werkelijke uitstaande garanties hoger kunnen zijn?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 41

Het garantiëplafond voor de exportkredietverzekeringen is € 10 mld. per jaar. Het plafond legt een maximum op aan de hoeveelheid nieuwe verplichtingen die de Staat in een jaar kan aangaan. In 2018 is € 2,6 mld. aan verplichtingen aangegaan waarmee de Staat ruimschoots onder het plafond voor 2018 is gebleven. Het bedrag van € 16,3 mld. is het totaal van alle nog lopende verplichtingen die in de afgelopen jaren zijn aangegaan.

Vraag 42

Betekent de 'in theorie onbegrensde' garantie voor FMO ook dat de Staat instaat voor derivatenposities van FMO? Is de vreemdvermogenspositie een toereikende indicator voor dat risico? Welke afspraken zijn met FMO gemaakt over derivatenposities en hoe wordt daarop toegezien?

Antwoord op vraag 42

FMO maakt gebruik van derivaten om het renterisico en wisselkoersrisico voor de kapitaalpositie van FMO te beperken. Met derivaten kunnen de rente en valutarisico's van de activa (investeringen) en passiva (financiering) beter op elkaar worden afgestemd. Dit is in lijn met het Risk Appetite Framework van FMO. FMO speculeert niet met derivaten om meer winst te genereren.

In de Overeenkomst uit 1998 is de garantie van de Staat aan FMO vastgelegd. De derivatenposities van FMO zijn ook gegarandeerd. FMO wisselt op dagelijkse basis onderpand (cash collateral) uit met de tegenpartijen van derivatentransacties. FMO houdt ruime liquiditeitsbuffers aan om deze cash collateral te kunnen uitwisselen. De schommelingen in waardering van de derivaten zijn dus verwerkt in de vreemdvermogenspositie van FMO. De vreemdvermogenspositie van FMO blijft een inschatting van de maximale schade die de Staat kan lopen op FMO. De positie kan zowel verslechteren als verbeteren naar aanleiding van rente- en valutaschommelingen. Er zijn geen specifieke afspraken met FMO over derivatenposities, en de staat ziet hier niet op toe. FMO heeft een bankvergunning en staat onder toezicht van DNB.

Vraag 43

Hoeveel procent van de woningmarkt wordt direct of indirect gegarandeerd door het Rijk?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 43

Het door het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW) gegarandeerde vermogen betreft de som van alle lopende hypothecaire leningen met een Nationale Hypotheek garantie. Dit gegarandeerd vermogen was ultimo derde kwartaal 2018 gelijk aan 203 miljard euro en bedraagt 11,5 % van de waarde van de totale woningvoorraad in 2018 van 1.761 mld euro (CBS, augustus 2018).

Naast WEW kent Nederland het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW staat borg voor de leningen die woningcorporaties aantrekken voor de bouw van sociale huurwoningen (in totaal was dit ongeveer 80 miljard euro eind 2018), waardoor zij deze financiering tegen een lager rentepercentage kunnen aantrekken. Het Rijk staat samen met gemeenten als achtervang garant voor het WSW. In 2018 was 30% van de woningvoorraad in bezit van woningcorporaties. Ongeveer 5% van het bezit van de woningcorporaties betreft niet-DAEB woningen waarvoor de leningen niet door het WSW worden geborgd.

Vraag 44

Zijn de aanpassingen binnen de Europese Begroting al goedgekeurd door de lidstaten en het Europees Parlement?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 44

Alle aanpassingen aan de Europese Begroting van 2018 zijn in de vorm van aanvullende begrotingen (*Draft Amending Budgets*; DAB's) voorgelegd aan het Europees Parlement en de Raad. Zowel het Europees Parlement als de Raad hebben alle DAB's goedgekeurd.

Vraag 45

Wat is oorzaak van de verlaging van de Nederlandse afdracht aan de EU?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 45

De verlaging van de Nederlandse afdracht aan de EU in 2018 wordt door verschillende factoren veroorzaakt. Per saldo waren de Nederlandse EU-afdrachten in 2018 ruim 0,8 miljard euro lager dan geraamd bij de Miljoenennota 2018. Voor een uitgebreide toelichting op alle mutaties op de EU-afdrachten in 2018 wordt verwezen naar p. 49-50 van het Jaarverslag van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht die een verlaging van de afdrachten hebben veroorzaakt.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Ten eerste is begin 2018 de zesde aanvullende begroting (DAB 6) 2017 verwerkt. Dit heeft geleid tot een meevaller in 2018 bij de overige ontvangsten van EUR 464 miljoen. De meevaller wordt met name veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van cohesiebeleid in dat jaar die leidde tot lagere uitgaven. Daarnaast is bij de Voorjaarsnota de jaarlijkse nacalculatie over 2017 verwerkt, die leidde tot EUR 64 miljoen lagere afdrachten voor Nederland. Tot slot is bij Miljoenennota 2019 het effect van de Spring Forecast 2018 verwerkt. Hierdoor is de invoerrechtenafdracht met EUR 336 miljoen verlaagd en daardoor daalt automatisch ook de raming van de perceptiekostenvergoeding die Nederland ontvangt met EUR 67 miljoen. Per saldo leidt dit tot een verlaging van de totale afdrachten met EUR 269 miljoen.

Vraag 46

Wat valt er allemaal onder het kopje 'diversen' van 73,6 miljoen euro bij de technische mutaties, uitgaven?

Directie Begrotingszaken**Ons kenmerk**

2019-0000090013

Antwoord op vraag 46

Deze post bevat voornamelijk afrekeningen met diverse organisaties die in 2018 via desalderingen (uitgaven- en ontvangstenverhoging) zijn toegevoegd aan het uitgavenkader.

Toelichting vraag 46 'Technische mutaties diversen' (35200-2 Bijlagen, blz. 85)		x mln.
Afroming eigen vermogen COA		19,85
Dekking tekort Justid 2018		3,00
Desaldering afrekening 2017		20,35
Desaldering IND		19,67
Doorbelasting wet doorberekening toezicht en tuchtrecht		3,54
Eindafrekening 2017 COA		2,29
Overboeking teruggevorderde bijzondere bijdragen politie		3,00
Pilots Bonaire, afrekening 2017		1,13
Saldering ontvangsten uit detacheringen en de ziektewet		-1,50
Verrekening met COA over 2017		1,35
Diversen		0,90
Totaal:		73,6

Vraag 47

Wat valt er onder de mee- en tegenvallers van de slotwet? Hoe hoog is het totale bedrag aan meevallers? Hoe hoog is het totale bedrag aan tegenvallers? Waar wordt het bedrag aan meevallers voor ingezet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 47

Bij slotwet doen zich altijd afwijkingen voor van de beschikbare kaders na najaarsnota. De uitputting bij de uitgaven blijft meestal onder het beschikbare bedrag. Bij de ontvangsten wordt er soms meer ontvangen dan geraamd. Tezamen vormen dit de meevallers. Omgekeerd kunnen er ook tegenvallers zijn bij uitgaven en ontvangsten. Het totale bedrag aan meevallers bij slotwet 2018 is 117,4 mln. Het totale bedrag aan tegenvallers is 34,5 mln. Bij de bepaling waar het bedrag aan meevallers voor wordt ingezet moet het bedrag eerst geschoond worden voor twee zaken. Gelden die onder de HGIS vallen moeten buiten beschouwing blijven. Dat betreft in 2018 per saldo 7,8 mln. aan meevallers. Voorts moeten er voor de mee- en tegenvallers op B&T en Afpakken (de generale dossiers) gecorrigeerd worden. Dat ging in 2018 om 50,3 mln. aan meevallers. Aldus resteert een saldo van 24,7 mln. aan meevallers. Dit saldo van 2018 is via de eindejaarsmarge toegevoegd aan de begroting 2019. Deze middelen zijn vervolgens ingezet als dekking voor diverse tegenvallers zoals opgenomen in de Voorjaarsnota 2019 en bijbehorende eerste suppletoire begroting.

Vraag 48

Op welke wijze is de 42 miljoen euro die het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft ontvangen van de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking ingezet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 48

De 42 mln euro die in het kader van de toerekening eerstejaarsasiel aan ODA van het ministerie voor BHOS is ontvangen door het ministerie van Justitie en Veiligheid is gebruikt ter dekking van opvangkosten voor asielzoekers bij het Centraal Orgaan Asielzoekers (COA).

Vraag 49

Hoe kan de instroomraming van asielzoekers van 30.000 naar 37.000 leiden tot een overheveling van 42 miljoen euro van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking naar de begroting van Justitie en Veiligheid?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 49

De kosten voor de eerstejaarsopvang van asielzoekers worden volgens afspraken binnen OESO-DAC toegerekend aan ODA op de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS). Als de asielinstroom toeneemt, dan neemt ook de toerekening aan ODA van de kosten voor eerstejaarsasiel toe en dit leidt tot een overheveling van de begroting van het ministerie van BHOS naar de begroting van het ministerie van JenV.

Vraag 50

Kunt u alle mee- en tegenvallers onder het kopje 'diversen' van de uitgaven noemen? Hoe hoog is het totale bedrag aan meevallers? Hoe hoog is het totale bedrag aan tegenvallers? Waar wordt het bedrag aan meevallers voor ingezet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 50

Het totale bedrag aan meevallers is 31,3 mln. en het totale bedrag aan tegenvallers is 23,8 mln. Per saldo resulteert dit in een meevaller van 7,5 mln. Daarnaast vallen er onder de noemer 'diversen' nog enkele kleine mutaties. Het bedrag aan meevallers is, gesaldeerd met de tegenvallers, onderdeel van het totale resultaat van de JenV begroting 2018 dat resulteert in een eindejaarsmarge van 24,7 mln. De eindejaarsmarge is ingezet om JenV problematiek 2019 te dekken.

Toelichting vraag 50 'Mee- en tegenvallers diversen' (35200-2 Bijlagen, Blz. 84)	X mln.
Medegebruik c2000 2017	2,4
Meevaller njn. huisvesting hoge raad	-1,0
Meevaller njn. productie gw dji	-1,5
Meevaller njn. programma dgseb	-5,1
Meevaller njn. programmabudget dgpol	-2,7
Meevaller njn. restbudget art. 92	-2,2
Meevaller njn. slachtofferbeleid	-3,9
Meevaller njn. volume meevaller rechtsbijstand	-12,0
Meevaller njn. wsnp	-1,1
Slotwet. commissie hoekstra tbv verwarde personen	1,0
Slotwet tegenvaller.	-1,0
Tegenvaller njn. autoriteit persoonsgegevens	2,2
Tegenvaller njn. justid avg / richtlijn	1,6
Tegenvaller njn. openbaar ministerie ict	10,0
Tegenvaller njn. raad v.d. kindbescherming	4,0
Tegenvaller njn. veldzicht dji	2,6
Overig	-0,6
Totaal:	-7,3

Vraag 51

Is er nog geld over van de 86,3 miljoen euro EU-eindejaarsmarge? Zo ja, waar is dit geld naar toe verplaatst?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 51

Er is geen geld over van de 86,3 mln. eindejaarsmarge. Reeds bij de Voorjaarsnota 2018 en de bijbehorende suppletoire begroting, is aangegeven dat de eindejaarsmarge is gebruikt om JenV-problematiek in het jaar 2018 te dekken.

Vraag 52

Wat valt er allemaal onder 'overige problematiek'? Hoeveel kosten zijn daar per individuele post aan verbonden?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 52

Hieronder een uitsplitsing van de rubriek 'overige problematiek'. Het betreft voornamelijk kleinere zaken die in de loop van het jaar zijn opgetreden en die intern gedekt zijn.

Toelichting vraag 52 'overige problematiek' (35200-2 Bijlagen, Blz. 85)	X duizend.
Kustwacht	194
Vuurwerk	400
Pensioenfonds Caribisch Nederland	3.000
Meevaller WSNP.	-2.000
ZSM Rechtsbijstand. Dit wordt vanaf medio 2018 (i.p.v. 1 januari 2018) geïmplementeerd.	-5.000
Bijdrage college van Toezicht Auteursrechten	290
amendement: Sektesignaal.	50
Vrijval onrechtmatige detentie	-250
ZSM 3RO en RvdK	1.000
Huisvesting DJI	8.000
ZSM 3RO en RvdK	3.000
OVV	958
Startup-officer bij Innovatieteam	200
Columbus/JenV Verandert	279
Uitbreiding bureau protocol en evenementen	215
Programma medewerkers integriteit	300
Tolken en vertalers: programmateam	700
Uitbreiding DCom	406
Meevaller Jaarplan DEIA	-450
Dcom veranderopgave	300
DBO	355
CES veranderopgave	300
Columbus/JenV Verandert	433
Justid ICT	1.000
Tolken en vertalers: herinrichting register ca	2.000
Columbus/JenV Verandert	95
Dekking voor amendement: Sektesignaal.	-50
Totaal:	15.725

Vraag 53

Waarom heeft er een afroaming van 19,9 miljoen euro van het eigen vermogen van het COA plaats gevonden?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 53

De afroaming van het eigen vermogen van het COA bedroeg in 2018 19,9 miljoen euro. Dit heeft te maken met de in de bekostigingsafspraken gemaakte afspraak, analoog aan de eisen bij agentschappen, dat het eigen vermogen van het COA maximaal 5% van de gemiddelde omzet over de afgelopen 3 jaar mag bedragen. Als COA boven deze norm uitkomt, wat na 2017 het geval was, roomt Justitie en Veiligheid dat meerdere af.

Vraag 54

Kunt u de desaldering IND voor 19,7 miljoen euro nader toelichten?

Antwoord op vraag 54

Deze post bestaat uit verschillende mutaties die betrekking hebben op desalderingen van het resultaat bij de IND over 2017. Het betreft deels een afrekening van de opdracht aan de IND en deels het afkomen van het eigen vermogen boven de 5% bij de IND.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 55

Waarvan precies zijn de realisatiecijfers afwijkend van eerder geraamd en wat is daarvan de oorzaak?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 55

De post *Aansluiting bij realisatie* is een saldo van verschillende losse mutaties. Er is minder gerealiseerd dan geraamd op artikel 3 (Voortgezet onderwijs) door minder leerlingen bij de definitieve telling (21 miljoen). Ook op de regeling tegemoetkoming kosten opleidingsscholen is minder gerealiseerd (6 miljoen), omdat er minder aanvragen waren dan verwacht. Door meer nieuwkomers in het VO in de definitieve telling is meer gerealiseerd dan was geraamd (3 miljoen).

Vraag 56

Kunt u de tegenvaller in de belasting- en invorderingsrente verklaren?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 56

De tegenvaller van € 61,4 mln. bij de belasting- en invorderingsrente wordt onder andere veroorzaakt door hogere dan geraamde rente-uitgaven voor bijstellingen van aanslagen uit eerdere belastingjaren, waarvoor nog de heffingsrenteregeling van toepassing is. Naast deze tegenvaller op de rente-uitgaven is er overigens ook sprake van een meevaller van € 38,5 mln. euro op de rente-ontvangsten.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 57

Op welke manier is de 19,4 miljoen euro die de Douane heeft uitgegeven in 2018 besteed?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 57

In 2018 zijn middelen toegevoegd aan de begroting voor de Brexit met name voor de Douane-processen. Een groot deel hiervan is rechtstreeks op de begroting van de Douane gekomen, een ander deel bij de ondersteunende diensten van de Belastingdienst. De gerealiseerde uitgaven bestaan onder meer uit kosten voor personeel (salaris, opleidingen etc.), materiele kosten voor de aanpassing van systemen en huisvestings- en andere facilitaire kosten.

In 2018 zijn middelen toegevoegd aan de begroting voor de Brexit, met name voor de Douane-processen. De gerealiseerde uitgaven bestaan onder meer uit kosten voor personeel (salaris, opleidingen etc.), materiele kosten voor de aanpassing van systemen en huisvestings- en andere facilitaire kosten. Er is sprake geweest van een onderuitputting op het toegekende Brexit budget. Na toekenning van de budgetten is gebleken dat de raming in 2018 te ruim was.

Vraag 58

Is de stijging van het aantal invorderingsmaatregelen bij de Belastingdienst incidenteel?

Directie Begrotingszaken

Vraag 59

Kunt u een uitsplitsing geven van de afgelopen 5 jaar per jaar over de kosten die de Belastingdienst kwijt is aan doorbelaste kosten voor vervolging?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 58 en 59

Er is geen sprake van een stijgende trend van het aantal ingezette invorderingsmaatregelen bij de Belastingdienst, maar een incidentele piek in de ontvangsten kosten van vervolging. Het betreft hier de aan burgers en bedrijven in rekening gebrachte incassokosten. Dit gebeurt op basis van in de Kostenwet opgenomen forfaitaire tarieven, waarvan de hoogte afhankelijk is van de hoogte van de belastingschuld. Zo bedraagt het tarief voor het verzenden van een aanmaning € 7 bij vorderingen tot € 454 en € 16 bij vorderingen van € 454 of meer. De totale ontvangsten kosten vervolging in de afgelopen 5 jaar is als volgt.

x €1.000	2014	2015	2016	2017	2018
Ontvangsten kosten vervolging	210.516	202.912	198.586	207.780	240.859

Vraag 60

Kunt u de mutaties onder het kopje 'Diversen - niet-belastingontvangsten' uitgebreider toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 60

In de verticale toelichting van begrotingshoofdstuk IXB Financiën zijn drie kopjes 'Diversen – niet-belastingontvangsten', namelijk onder mee- en tegenvallers, onder beleidsmatige mutaties en onder technische mutaties. Hierbij de toelichting per kopje.

Diverse mee- en tegenvallers (- € 11,1 mln.): Er is een tegenvaller geweest bij de apparaatsontvangsten van € 4,9 mln., doordat de voor 2018 geraamde ontvangsten voor geleverde facilitaire diensten aan het Rijksvastgoedbedrijf in 2019 binnen zijn gekomen. Een tweede tegenvaller heeft zich voorgedaan bij de ontvangsten boetes en schikkingen. Er is voor € 5,7 mln. minder aan bestuurlijke boetes geïnd.

Diverse beleidsmatige mutaties (€ 13,5 mln.): De diversenpost bij de beleidsmatige mutaties wordt voor het grootste deel verklaard door de facilitaire dienstverlening van de Belastingdienst. In 2018 zijn er voor € 16 mln. aan hogere ontvangsten binnengekomen doordat de Belastingdienst diensten heeft verleend aan andere (overheids-)partijen, die bijv. gebruikmaken van Rijkspanden.

Diverse technische mutaties (- € 19,5 mln.): De technische mutatie bestaat voornamelijk uit twee onderdelen. Allereerst is er een mutatie bij de dividenden staatsdeelnemingen t.w.v. - € 15,5 mln., die vrijwel volledig wordt verklaard door het lager uitgevallen interim-dividend ABN AMRO (- € 14,9 mln.). Daarnaast zijn de renteontvangsten op de leningen aan Griekenland € 4 mln. lager uitgevallen. Meer toelichting hierover is te vinden in artikel 4 van het jaarverslag van het Ministerie van Financiën (IXB).

Vraag 61

Voor welk doel is de 45,4 miljoen euro extra vrijgekomen ruimte ingezet?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 61

De € 45,4 miljoen is ingezet voor de eenmalige uitkering aan het personeel in december 2018. Deze eenmalige uitkering is uitgekeerd, omdat Defensie niet wil dat het personeel de dupe wordt van het uitblijven van een akkoord.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 62

Wat is de achterliggende oorzaak van het niet tijdig betalen en leveren van munitie?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 62

In het algemeen geldt dat Defensie pas betaalt na levering van de prestatie. Een aantal verwachte munitieleveringen zijn niet ontvangen in 2018 en daardoor ook niet in 2018 betaald. Daarnaast zijn een aantal munitieleveringen die aan het einde van 2018 zijn geleverd, pas in 2019 betaald. De controle van de levering en de verwerking van de factuur vergen tijd. Defensie streeft wel naar betaling binnen 30 dagen.

Vraag 63

Kunt u bij de 'niet ingevulde minregel' aangeven op welke concrete post de onderuitputting is ingeboekt en waarom verwacht wordt dat daar structureel onderuitputting zal zijn? Wat is de resterende opgave?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 63

De niet ingevulde minregel is ingeboekt op artikel 99 nominaal onvoorzien in afwachting van verdere verdeling over de beleidsartikelen. Hier is voor gekozen omdat vooraf moeilijk te bepalen is op welke artikelen onderuitputting plaats zal vinden. Door de minregel op nominaal onvoorzien in te boeken, kon gedurende het jaar optredende onderuitputting ingezet worden voor het invullen van de taakstelling. De resterende opgave is €12,5 miljoen. Deze wordt bij de 1^e suppletoire begroting 2019 budgettair ingevuld op de beleidsbegroting van IenW (HXII).

Vraag 64

Kunt u verder toelichten wat er precies bedoeld wordt onder AW LNV dekking apparaat?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 64

Met de boeking AW LNV dekking apparaat à - € 20 mln. worden middelen overgeheveld naar het apparaatsartikel ter dekking van de gerealiseerde uitgaven. In 2018 waren er extra kosten voor het Programma Cloud Werkplek, de Cloud Infra, de implementatie van de AVG en het Inkoop Uitvoeringscentrum. Deze hogere uitgaven zijn gedekt uit middelen die stonden gereserveerd op het artikel 'nominaal en onvoorzien' van LNV.

Vraag 65

Kunt u een uitsplitsing maken van de totale kosten die zijn uitgegeven aan de diverse problematiek op het gebied van ICT en bedrijfsvoering?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 65

In het jaarverslag staat bij de post "diverse problematiek op het gebied van ICT en bedrijfsvoering" à € 31,6 mln. als toelichting dat deze onder meer bestaat uit kosten van de Cloud Werkplek (€ 8,7 mln.), implementatiekosten voor de Algemene Verordening Gegevensbescherming (€ 5,8 mln.), kosten voor het Inkoop Uitvoeringscentrum (IUC) (€ 5,0 mln.) en Informatiebeveiliging (€ 4,1 mln.). Volledigheidshalve dienen hier ook personele kosten voor de herinrichting à (€ 7,8 mln.) bij opgeteld te worden.

Vraag 66

Hoe is de precieze verdeling van de kosten voor de LNV-problematiek ICT en bedrijfsvoering onder de ministeries van LNV en EZK?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 66

De hier genoemde kosten voor de LNV problematiek ICT en bedrijfsvoering vallen volledig toe te rekenen aan het ministerie van LNV. In algemene zin geldt dat de kosten voor bedrijfsvoering bij EZK en LNV worden verdeeld over beide departementen met een verdeelsleutel (57% EZK, 43% LNV).

Vraag 67

Hoe veel lager dan begroot was het bedrag aan nabetalingen over eerdere toeslagjaren?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 67

De Kinderopvangtoeslag (KOT) kent een voorschotsystematiek; ouders ontvangen een voorlopig bedrag aan toeslag. Dit bedrag is gemiddeld genomen (iets) te hoog, waardoor er na afloop van het jaar (bij het definitief vaststellen van de hoogte van de KOT) een terugvordering volgt.

De nabetalingen over eerdere toeslagjaren zijn in 2018 circa 50 mln. lager uitgevallen dan in de begroting was voorzien.

Vraag 68

Hoeveel werd er meer uitgegeven aan het gebruik van kinderopvang dan begroot?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 68

In het jaarverslag van SZW valt te lezen dat er in totaal ruim 115 mln. meer is uitgegeven aan kinderopvangtoeslag (KOT) dan begroot. Voor 2018 was er bij Miljoenennota 2018 2.816 mln. begroot voor de KOT. Het Financieel Jaarverslag Rijk 2018 laat zien dat in 2018 uiteindelijk 2.933 mln. aan de KOT is uitgegeven. In de Miljoenennota 2018 werd nog gerekend in prijzen 2017. Indien rekening wordt gehouden met de loon- en prijsbijstelling is de realisatie 40 mln. hoger dan begroot.

Dit wordt grotendeels verklaard door twee tegenovergestelde effecten. Het gebruik van kinderopvang in 2018 hoger is uitgevallen dan verwacht. Dit komt doordat het aantal kinderen waarvoor kinderopvangtoeslag werd aangevraagd hoger was dan verwacht en ook het aantal uren per kind kwam licht hoger uit. De nabetalingen over eerdere toeslagjaren waren in 2018 juist lager dan begroot. Per saldo resulteert een opwaartse bijstelling van de uitgaven.

Vraag 69

Waardoor wordt de overschrijding op zorg in Caribisch Nederland veroorzaakt?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 69

De uitgaven aan zorg op Caribisch Nederland zijn met 6,7 mln. in 2018 hoger uitgevallen als gevolg van een aantal te laat ingediende facturen uit 2017 van zorgaanbieders, hogere kosten voor medische uitzendingen en een ongunstige wisselkoers in het vierde kwartaal.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 70

Voor welk doel waren de vrijgevallen middelen op Nominaal en Onverdeeld oorspronkelijk bedoeld en hoe kan het dat deze middelen niet meer nodig zijn?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 70

De vrijgevallen middelen op Nominaal en Onverdeeld betroffen voornamelijk gereserveerde middelen voor voorwaardelijke toelating. Deze middelen waren niet nodig in 2018, omdat er minder trajecten voor voorwaardelijke toelating liepen dan er budget beschikbaar was. Op 21 mei 2018 heeft de minister voor Medische Zorg en Sport u geïnformeerd dat de voorwaardelijke toelatingsregeling per begin 2019 zal worden vervangen door de subsidieregeling Veelbelovende zorg (32620, nr. 905). Deze regeling is inmiddels van start. Naast de middelen voor voorwaardelijke toelating zijn op Nominaal en Onverdeeld middelen vrijgevallen die waren gereserveerd voor extra uitgaven als gevolg van gedragseffecten die verwacht werden vanwege het kabinetsbesluit het eigen risico te bevriezen op € 385.

Vraag 71

Met welke reden is er overdekking ingeboekt op het Wlz-kader? Is dit gedurende het jaar al bijgesteld? Waarvoor is de overdekking ingezet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 71

Binnen het Wlz-kader wordt jaarlijks een onderuitputtingspercentage verondersteld van 0,3 procent over zorg in natura en 14 procent over PGB, gebaseerd op historische gegevens. Om toch tot volledige uitputting van het budget te komen wordt uitgegaan van een dekking van het Wlz-kader in de begroting van 99,7% van het beschikbare zorg in natura-budget en 86% van het PGB-budget. Het verschil tussen deze stand en de stand op de begroting is de over- of onderdekking. In 2018 was er sprake van € 15 miljoen overdekking. Wanneer deze overdekking aan het eind van het jaar niet is benut valt deze vrij. De overdekking is niet bijgesteld gedurende het jaar.

Vraag 72

Om welke reden is de egalisatieschuld van JenV bij het Rijksvastgoedbedrijf niet tot betaling gekomen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 72

Het aflossen van de egalisatieschuld en daarmee samenhangende aanpassing huurcontracten tussen het Rijksvastgoedbedrijf met de internationale organisaties kan niet eenzijdig worden doorgevoerd en vergt nauwkeurige afstemming met de internationale organisaties. Het Rijksvastgoedbedrijf en het Ministerie van Justitie en Veiligheid streven ernaar per 1-1-2020 de contracten aan te passen zodat met ingang van 2020 inzicht bestaat in de contractuele verplichtingen en openstaande egalisatievordering.

Antwoorden Nationale Verklaring

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Welke stappen worden er gezet om ervoor te zorgen dat er voldoende controle is op de redelijkheid van kosten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 1

Zoals in de reactie van het kabinet op pagina 50 van het rapport bij de Nationale Verklaring is opgenomen zal de Minister van LNV erop toezien dat de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de toets op de redelijkheid van kosten verder verbetert. Bij de beoordeling van de redelijkheid van kosten van de premie Brede Weersverzekering wordt gewerkt aan een beoordeling op basis van de loss ratio (een kerngegeven in het verzekeringswezen). Bij de Kwaliteitsregeling Vitaal Kalf en de realisatie van natuurvriendelijke oevers wordt verder gezien op welke wijze de kosten voor het certificaat en de investeringen geobjectiveerd, vergeleken en getoetst kunnen worden.

Vraag 2

Is er in de berekeningen van de Algemene Rekenkamer rekening gehouden met de mogelijke voordelen van woonruimte voor boeren doordat zij gebruik maken van een bedrijfswoning op het erf?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 2

Het antwoord op deze vraag is niet uit het rapport en de methodologische bijlage te halen. Op aangeven van de Algemene Rekenkamer kunt u deze technisch specifieke vragen stellen aan de Algemene Rekenkamer.

Vraag 3

In hoeverre wordt er in de berekeningen van de Algemene Rekenkamer rekening gehouden met de fiscale aantrekkelijkheid van woonruimte op het erf van boeren?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 3

Het antwoord op deze vraag is niet uit het rapport en de methodologische bijlage te halen. Op aangeven van de Algemene Rekenkamer kunt u deze technisch specifieke vragen stellen aan de Algemene Rekenkamer.

Vraag 4

Kunt u verklaren hoe de inkomenssteun vooral terechtkomt bij boeren die bovenmodaal verdienen (67%) en tegelijkertijd een derde van de boeren zelfs met inkomenssteun nog steeds onder het wettelijk minimumloon verdient?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 4

De AR heeft geconstateerd dat landbouwbedrijven met hogere inkomens gemiddeld genomen ook meer inkomenssteun ontvangen. De reden hiervoor is dat de steun per hectare wordt toegekend: bedrijven met meer grond ontvangen daardoor meer inkomenssteun, terwijl zij in de regel ook meer omzet en inkomen genereren. De aftopping van inkomenssteun die wordt voorgesteld voor het volgende GLB (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid EU) zal dit effect beperken en kan op steun rekenen van het kabinet.

Dat een derde van de boeren zelfs met inkomenssteun nog steeds minder dan het wettelijk minimuminkomen verdient, heeft mede te maken met de druk op de afzetprijs. Daarom zet het kabinet in op het versterken van de positie van de boer in de keten en het tegengaan van oneerlijke handelspraktijken, zodat hij een betere prijs voor zijn product kan krijgen.

Vraag 5

Kunt u uitleggen waarom volgens de berekeningen van de Algemene Rekenkamer 80% van de boeren met een klein bedrijf een bedrijfsinkomen heeft dat onder het wettelijk minimumloon valt? Is dit actief kabinetsbeleid?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 5

Het antwoord op deze vraag is uit het rapport niet op te maken. Op aangeven van de Algemene Rekenkamer kunt u deze specifieke technische vraag alsnog aan de Algemene Rekenkamer stellen. Verder verwijs ik naar het antwoord op vraag 4 voor zover het gaat over de positie van de boer in de keten.

Vraag 6

Kunt u toelichten hoe de huidige vorm van EU-subsidie en schaalvergroting in de agrarische sector invloed op elkaar hebben?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 6

Ik zie niet direct een verband tussen de huidige GLB-subsidie en schaalvergroting. Voor schaalvergroting spelen eerder andere factoren een rol, zoals marktwerking en een hoge graad van innovatie.

Antwoorden Jaarverslag

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Kunt u een uitgebreidere toelichting geven op het doel van het Gedragsnetwerk?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 1

Het Ministerie van Financiën houdt zich op allerlei terreinen bezig met gedragsbeïnvloeding van burgers en van bedrijven. Doel van het netwerk is om beleid en uitvoering van het Ministerie van Financiën effectiever te maken, door expertise te leveren en kennis binnen de organisatie te delen. Met gedragsinzichten kunnen 1) problemen beter worden begrepen, 2) kansrijke beleidsinstrumenten worden ontwikkeld en 3) effectiviteit van beleidsinstrumenten worden getoetst. Ambitie is dat in meer dossiers gedragsinzichten worden betrokken en in het kader van diversiteit meer mensen met een gedragswetenschappelijk profiel geworven worden.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 2

Wat wordt er precies bedoeld met gedragsinzichten?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 2

De laatste twee decennia is uit veel onderzoek gebleken dat mensen in de praktijk sterk geleid worden door onbewuste intuïtieve denkpatronen. Daniel Kahneman, psycholoog en Nobelprijswinnaar in de economie, zet deze uiteen in zijn populairwetenschappelijke boek *Thinking fast and slow*. De onbewuste denkpatronen zorgen ervoor dat we snel beslissingen kunnen nemen en niet vastlopen in de overvloed aan informatie die er op ons afkomt. Tegelijkertijd kunnen de onbewuste processen er ook voor zorgen dat mensen beslissingen nemen die niet in hun eigen of het publieke belang zijn. Dit alles heeft gevolgen voor hoe je beleid inricht.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Binnen de overheid wordt veel gewerkt op basis van het economische en rechtswetenschappelijke perspectief waarbij vaak wordt uitgegaan van een rationeel mensbeeld. Typische beleidsinstrumenten zijn het aanpassen van fiscale prikkels en voorlichting. Er wordt uitgegaan van burgers die streven naar nutsmaximalisatie en die gemotiveerd en in staat zijn om alle relevante informatie tot zich nemen en hun keuzes hierdoor laten leiden. Gedragswetenschappelijke inzichten geven een meer genuanceerd beeld van menselijk gedrag en factoren die daarop van invloed zijn.

Vraag 3

Hoe zijn de 14 leden uit het Gedragsnetwerk geworven?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 3

De 14 leden komen uit alle onderdelen van de organisatie. Het zijn medewerkers van het Ministerie van Financiën en de Belastingdienst die zich in 2018 hebben verenigd, omdat zij zich in hun werk willen inzetten voor de toepassing van gedragsinzichten. Vier van hen passen in hun werk al gedragsinzichten toe, anderen vinden het een belangrijk aanvullend beleidsperspectief en willen zich hiervoor inzetten.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 4

Hoe hebben de personele uitgaven van de Belastingdienst zich ontwikkeld sinds de vertrekregeling? Hoe wijkt deze ontwikkeling af van de raming?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 4

In onderstaande tabel zijn de gerealiseerde totale personele uitgaven afgezet tegen de raming in de ontwerpbegroting. De raming ontwerpbegroting wordt gedurende het jaar bijgesteld in de eerste en tweede suppletoire begroting.

Totale personele uitgaven x €1.000	2016	2017	2018
raming ontwerpbegroting	2.090.805	2.089.360	2.084.550
realisatie	2.464.980	2.284.363	2.302.651
verschil raming-realisatie	374.175	195.003	218.101

De personele uitgaven waren in 2018 € 218,1 mln. hoger dan begroot bij Ontwerpbegroting IX. Het betrof onder meer toegekende middelen ter compensatie van de stijging van lonen en prijzen, meeruitgaven Brexit en overhevelingen vanaf de Aanvullende Post voor vernieuwingsprojecten. Daarnaast zijn er voor Switch, Regeling vervroegde uittreding (RVU-) heffingen en premies middelen overgeheveld. Tegelijkertijd is ook het personele budget verlaagd om bij te dragen aan de Rijksbrede problematiek. Verder heeft een budgetneutrale herschikking plaatsgevonden van de materiele budgetten naar de personele budgetten.

De per saldo hogere uitgaven in 2017 betroffen onder andere de uitvoering van de Investeringsagenda, de uit te betalen premies en dergelijke in het kader van de vertrekregeling, benodigde inhuurkrachten voor het robuuster maken van ICT-systemen en stijging van lonen en prijzen (vanwege de nieuwe CAO en reguliere prijsontwikkeling). Ook is er een budgetneutrale herschikking uitgevoerd waarbij middelen per saldo van materiele uitgaven naar personele uitgaven zijn overgeheveld.

In 2016 heeft de Belastingdienst extra middelen ontvangen voor onder andere de uitvoering van de Investeringsagenda, de uitvoering van fiscale wetgeving en loon- en prijscompensatie.

Een nadere toelichting op de genoemde mutaties in personele uitgaven is opgenomen in de 1^e en 2^e suppletoire begrotingen en slotwetten.

Vraag 5

Welke proeven zijn er gestart door de Belastingdienst om wijzigingen en aanvullingen van mensen op hun aangifte eenvoudiger te verwerken en de beoordeling te automatiseren?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord vraag 5

Vanuit de aanpak Beheerst vernieuwing zijn de volgende initiatieven opgepakt:

Online bezwaarvoorziening (OBV)

Sinds 8 maart 2018 is het mogelijk om digitaal bezwaar voor de inkomensheffing in te dienen. Vanaf de start komen gemiddeld ruim 600 bezwaren per week digitaal binnen.

Logistieke werkstroombesturing (LWB):

Sinds 15 maart 2018 is LWB geïmplementeerd voor de bezwaren inkomensheffing en zorgverzekeringswet. De voorziening wordt de komende jaren verder uitgerold naar andere belastingmiddelen. Met de logistieke werkstroombesturing bezwaar wordt een aantal administratieve handelingen geautomatiseerd en ontstaan betere mogelijkheden om het werk te volgen en te sturen.

Deformaliseren Inkomensheffing (IH) en Risicotool IH:

Deformalisering van MijnBelastingdienst-posten (circa 80.000) is landelijk geïmplementeerd. Bij deformaliseren voor het kanaal fiscaal dienstverleners en overig bouwen de leveranciers van de belastingsoftware een pop up-scherm in. Daarin staat dat een wijziging op de aangiftes van de inkomstenbelasting niet langer als bezwaar zal worden behandeld, maar als verzoek.

Vraag 6

Is het vernieuwingsproject bij het proces Automiddelen reeds gereed?

Directie Begrotingszaken

Antwoord vraag 6

De interactie met burgers wordt verbeterd door formulieren voor de belasting van personenauto's en motorrijwielen (bpm) te digitaliseren en online aan te bieden en te verwerken. Eind januari 2019 is gestart met het aangifteformulier BPM-parallel-import, een eerste stap om de papierstromen, handmatig werk en gefragmenteerde informatie in het werkproces te elimineren.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 7

Wanneer kan de Kamer de resultaten verwachten van de verschillende vernieuwingsprojecten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord vraag 7:

De Kamer wordt periodiek geïnformeerd over de resultaten via de reguliere voortgangsrapportages, zoals binnenkort in de voortgangsrapportage Jaarplan 2019 Belastingdienst.

Vraag 8

Wat wordt er onder de overheidsdatacenters verstaan?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 8

Het project één Datacentervoorziening Rijk. Dat is het resultaat van een migratie en consolidatie van ruim 60 naar 4 moderne overheidsdatacenters die gezamenlijk met het Rijksoverheidsnetwerk (RON 2.0) de basis vormen van de Gesloten Rijkscloud.

Ons kenmerk
2019-0000090013

De overheidsdatacenters zijn; Groningen (ODC-Noord/DUO)
Amsterdam(RWS/DJI), Rijswijk (SSC-ICT) en Apeldoorn (Belastingdienst) en verzorgen samen de ict-infrastructuur van de Rijksoverheid.

Vraag 9

Wat betekent IV-dienstverlening?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 9

IV-dienstverlening is een cluster van bedrijfsfuncties gericht op het leveren van diensten en het ter beschikking stellen van infrastructuur aan burgers, bedrijven en andere overheden in het kader van de beleidsuitvoering. (Bron: <https://www.earonline.nl/index.php/Dienstverlening>)

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 10

Welke overheidspartijen bedient het datacenter van de Belastingdienst momenteel?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 10

ICT diensten die vanuit het datacenter worden geleverd aan:

- Belastingdienst (onderdeel van MinFIN)
- FIOD (onderdeel van BD)
- Douane (onderdeel van BD)
- NFI (Nederlands Forensisch Instituut, onderdeel van MinJenV)
- Justid (Justitiële Informatiedienst, onderdeel van MinJenV)
- SSC-ICT (Shared Service Center ICT, onderdeel van MinBZK)
- ODC-Noord/DUO (onderdeel van MinOCW)

Vraag 11

Welke overheidspartijen zal het datacenter van de Belastingdienst in de toekomst gaan bedienen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 11

Het ODC Belastingdienst is in gesprek met de volgende organisaties die mogelijk ICT-diensten wensen af te nemen:

Organisatie	Onderdeel Ministerie	ICT dienst
Koninklijke Bibliotheek (KB)	OCW	Datacenter housing
National Cyber Security Center (NCSC)	J&V	Datacenter housing
Inspectie SZW	SZW	Forensisch domein
Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA)	LNV	Forensisch domein
Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT)	I&W	Forensisch domein
Dienst justitiële Inrichtingen (DJI)	J&V	ICT rijkskantoor (IDV-P)
Rijkswaterstaat (RWS)	I&W	ICT rijkskantoor (IDV-P)

Vraag 12

Wat was de bereikbaarheid van de Belastingtelefoon in 2018?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 12

De indicator bereikbaarheid kent twee varianten. De ene indicator betreft de bereikbaarheid van de Belastingtelefoon en deze was over geheel 2018 genomen 63,3%. Deze indicator betreft uitsluitend het aantal telefoontjes dat door belastingtelefoonmedewerkers en door de genoemde automaten geholpen worden ten opzichte van de totale hoeveelheid aangeboden telefonie. De andere variant is de bereikbaarheid inclusief keuzemenu. Deze indicator geeft een adequate indicatie van bellers die geholpen worden of er zelf voor kiezen op dat moment niet verder te willen met hun oproep. Bij deze indicator worden alle telefoontjes waar bellers geholpen zijn (door een belastingtelefoon- medewerker, een bestelautomaat, teksten in het keuzemenu en de automaat voor verzoeken voor uitstel van aangifte IB), opgeteld bij bellers die in het keuzemenu zelf ophangen. Ten opzichte van de totale hoeveelheid aangeboden telefonie was de bereikbaarheid inclusief keuzemenu 81,3% over geheel 2018.

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 13

Voor hoeveel jaar op rij is de realisatie van de rentelasten lager dan in de begroting werd geraamd?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 13

In 2017 vielen de EMU-saldorelevante (netto) rentelasten op de staatsschuld (inclusief de interne schuldverhouding) nog € 0,13 mld. hoger uit dan geraamd bij vastgestelde begroting. In 2018 waren de gerealiseerde rentelasten € 0,05 mld. lager dan in de vastgestelde begroting was geraamd.

Vraag 14

Wat is de aard van de vordering van 0,8 miljard euro op ABN AMRO?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 14

Bij de overname van Fortis/ABN AMRO in 2008 zijn leningen die Fortis Bank Nederland had opgenomen bij Fortis Bank België ook door de Nederlandse Staat overgenomen. Dat was inclusief de leningen van het deel van ABN AMRO dat Fortis eerder had verworven. Het betrof leningen met verschillende looptijden tot 2027. Hierdoor heeft de Staat nog een vordering op ABN AMRO. Een deel van deze leningen is inmiddels afgelost door ABN AMRO. Het restant van € 0,8 mld. zal in de komende jaren nog worden afgelost.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 15

Kunt u toelichten hoe de steekproef MKB-ondernemingen precies is vormgegeven?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 15

De doelgroep, waaruit de Steekproef MKB-ondernemingen is getrokken, zijn de belangrijkste, actieve MKB-ondernemingen. Ook belastingplichtige stichtingen en verenigingen zijn meegenomen. De steekproef wordt getrokken uit verschillende deelpopulaties om de diversiteit in het MKB ook in de Steekproef MKB-ondernemingen tot zijn recht te laten komen. Uit de gedefinieerde doelgroep wordt een steekproef van 3.600 entiteiten getrokken. Deze ondernemingen worden conform de Controle Aanpak Belastingdienst gecontroleerd.

Vraag 16

Hoeveel aangiften zijn er meegenomen bij de verschillende steekproeven?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 16

De omvang van de Steekproef MKB-ondernemingen is 3.600 entiteiten. Op deze manier zijn zo'n 6.800 IH-aangiften en 2.700 Vpb-aangiften meegenomen. Daarnaast zijn de aangiften van circa 5.800 OB-nummers (verantwoordelijk voor zo'n 23.000 OB-aangiften) en 2.700 LH-nummers (verantwoordelijk voor ongeveer LH-32.000 aangiften) betrokken. De Steekproef Particulieren heeft een omvang van 25.000 aangiften.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 17

Waarom is er in de laatst uitgevoerde steekproef pas gewerkt met een hogere representativiteit?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 17

Bij de Steekproef MKB-ondernemingen wordt continu werk gemaakt van verbeteringen. Zo zijn grotere ondernemingen (met meer werknemers) tegenwoordig betrokken in de Steekproef. Voor de laatst uitgevoerde steekproef heeft dit zich vertaald in een hogere representativiteit.

Vraag 18

Hoe komt het dat de realisatie van materiële uitgaven aan het overig apparaat 65 miljoen euro lager zijn dan begroot?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 18

Gedurende 2018 is met 1^e en 2^e suppletoire begroting het budget per saldo neerwaarts bijgesteld om deze in lijn te brengen met de verwachte realisatie. De voornaamste verklaringen voor de verlaging zijn de kasschuif van het budget van 2018 naar 2019 en een budgetneutrale technische herschikking van budget binnen begrotingsartikel 1 van 'overige materiele uitgaven' naar 'bijdrage aan sso's en eigen personeel'.

Vraag 19

Hoe kunnen zowel de rente-uitgaven als de rente-ontvangsten hoger zijn dan geraamd?

Directie Begrotingszaken

Vraag 20

Hoe kan het dat het ministerie niet eerder duidelijkheid had over de rente-uitgaven en rente-inkomsten?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 19 en 20

De omvang van de ontvangsten en uitgaven van de belasting- en invorderingsrente ontwikkelt zich vaak in dezelfde richting. Bijvoorbeeld ontwikkelingen in de conjunctuur of wijzigingen in de rentepercentages werken op dezelfde wijze door in zowel ontvangsten als uitgaven. De slotwetmutaties zijn normaliter relatief beperkt, maar werden in 2018 beïnvloed door incidenteel hoge bijstellingen van aanslagen uit oude belastingjaren, die ertoe leidden dat zowel de renteontvangsten als de -uitgaven hoger waren dan geraamd.

Vraag 21

Wat is de verklaring voor de afname in de realisatie van afgehandelde bezwaren binnen de termijn van de Algemene wet bestuursrecht?

Directie Begrotingszaken

Vraag 54

Kunt u uitgebreider toelichten hoe de achterstanden zijn ontstaan waardoor het percentage afgehandelde bezwaren dat binnen de Awb-termijn is behandeld is afgenomen van 88% naar 78%?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 21 en 54

De achterstanden zijn ontstaan door te hoge voorraden van de bezwaren Inkomensheffing, omzetbelasting en Douane als gevolg van een tekort aan personeel, gebreken in de ICT-voorzieningen en tekortschietende managementinformatie. In de brief van 26 november 2018⁷ wordt op de oorzaken nader ingegaan. De Belastingdienst heeft voor de korte en lange termijn maatregelen getroffen om deze problemen aan te pakken, bijvoorbeeld door tijdelijk externen in te huren en de personele formatie te versterken. Voor bezwaren Inkomensheffing wordt momenteel een plan van aanpak uitgevoerd met inzet van vaste capaciteit en uitzendkrachten. Door het wegwerken van de oude voorraad, waarvan de Awb-termijn al is overschreden, zal het percentage Awb-conform afgehandelde bezwaren op de korte termijn verder afnemen totdat de voorraad eind 2019 naar een genormaliseerd niveau is gebracht. Bij de omzetbelasting is de verwerkingscapaciteit inmiddels terug op het oude niveau. Bij de Douane is inmiddels ook een stijging waar te nemen van het aantal bezwaren dat Awb-conform is afgedaan.

⁷ Kamerstukken II 2018–2019, [31 066](#), nr. 441.

Vraag 22

Kunt u de afname van het aantal bellers dat tevreden is over de dienstverlening toelichten?

Directie Begrotingszaken

Vraag 25

Kunt u de toename in het aantal bellers dat ontevreden is over de dienstverlening toelichten?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 22 en 25

Specifiek in de maanden mei tot en met september 2018 waren er minder bellers tevreden over de dienstverlening. Dit werd veroorzaakt door niet tijdige afhandeling van het belvolume (te behandelen telefoontjes) en langere wachttijden. De personele capaciteit was onvoldoende voor het aanbod van telefoontjes. De daardoor ontstane verminderde bereikbaarheid creëerde ook herhaalverkeer wat de bereikbaarheid niet ten goede komt. Daarnaast was er sprake van een hogere afhandeltijd per gesprek. Dit omdat door de verminderde bereikbaarheid bellers meer tijd nodig hadden om daarover stoom af te blazen.

Vraag 23

Kunt u de afname in het aantal websitebezoekers dat tevreden is over de dienstverlening toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 23

De tevredenheid over de dienstverlening gekoppeld aan de website is inderdaad licht afgenomen ten opzichte van 2017, maar blijft boven de norm. Oorzaken van deze afname zijn moeilijk aan te geven. De Belastingdienst heeft in de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd in de begrijpelijkheid en vindbaarheid van thema's op de website. De trend is dat het aantal bezoekers van de website in de afgelopen jaren steeds verder stijgt.

Vraag 24

Kunt u de lichte toename van de tevredenheid van de mensen die worden geholpen aan de balie toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 24

Kengetallen als klanttevredenheid fluctueren binnen een bandbreedte, kleine stijgingen of dalingen zonder aanwijsbare reden zijn daarom niet uit te sluiten.

Vraag 25

Kunt u de toename in het aantal bellers dat ontevreden is over de dienstverlening toelichten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 25

Zie het antwoord bij vraag 22.

Vraag 26

Kunt u de toename in het aantal klachten over 2018 uitsplitsen per onderwerp?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 26

De toename van het aantal klachten is in het jaarverslag⁸ op p. 58 en 59 toegelicht en als zodanig niet verder naar onderwerp uit te splitsen. De klachten uit 2018 kunnen wel als volgt geclassificeerd worden:

Ons kenmerk
2019-0000090013

Classificaties afgehandelde klachten 2018 naar de drie meest voorkomende oorzaken

Belastingen		Centrale Administratie Processen	
Onzorgvuldigheid	40,6%	Informatieverstrekking	44,5%
Informatieverstrekking	26%	Postbezorging	13,7%
Tijdigheid	11,9%	Tijdigheid	12,5%
Douane		Klantinteractie & -Services	
Onzorgvuldigheid	37,4%	Kwaliteit / informatieverstrekking	33%
Geen classificatie	15,5%	Bereikbaarheid	28,8%
Tijdigheid / lang oponthoud	12,9%	Bejegening / houding en gedrag	26%
Toeslagen			
Tijdigheid	35,7%		
Onzorgvuldigheid	21,3%		
Informatieverstrekking	15,2%		

Bron: rapport Analyse klachtbehandeling Belastingdienst 2018

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 35 200 IX, nr. 1

Vraag 27

Wat is er met de 900 afgeronde onderzoeken gedaan?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 27

Het getal 900 valt uiteen in 700 afgeronde opsporingsonderzoeken en 200 afgeronde rechtshulpverzoeken. Na afronding van een opsporingsonderzoek door de FIOD is het proces-verbaal daarvan ingeleverd bij het Openbaar Ministerie.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 28

Met hoeveel onderzoeken is de FIOD momenteel bezig?

Directie Begrotingszaken

Vraag 29

Aan hoeveel onderzoeken moet de FIOD nog beginnen?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 30

Hoeveel onderzoeken kan de FIOD jaarlijks uitvoeren en afhandelen?

Antwoord op vraag 28, 29 en 30

De FIOD maakt met zijn partners jaarlijks afspraken over het aantal te besteden uren per thema. In dit handhavingsarrangement is afgesproken dat er tussen de 500 en 650 opsporingsonderzoeken en tussen de 150 en 250 rechtshulpverzoeken door de FIOD zullen worden uitgevoerd. Per 1 mei lopen er 681 onderzoeken (inclusief rechtshulpverzoeken). In 2019 zijn 288 onderzoeken (inclusief rechtshulpverzoeken) afgerond. Het aantal onderzoeken waaraan de FIOD dit jaar nog zal beginnen, is mede afhankelijk van de signalen die van onder meer toezichthouders zullen komen.

Vraag 31

Kan het aantal boekenonderzoeken in de periode 2014-2018 worden weergegeven? Kunt u per jaar aangeven hoeveel bedrijven te maken hebben gehad met een boekenonderzoek? Hoeveel fte is er in de jaren 2014-2018 gespendeerd aan boekenonderzoeken?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 31

In de periode 2014-2018 zijn de volgende aantallen boekenonderzoeken uitgevoerd, waarmee het volgende aantal fte's is gemoeid.

	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal boekenonderzoeken	38.240	26.271	27.917	24.128	20.613
Aantal fte's	nb ⁹	1900	1931	1731	1623

Voor 2014 zijn er geen gegevens beschikbaar.

Het aantal bedrijven dat met een boekenonderzoek te maken heeft gehad verschilt mogelijk van het aantal boekenonderzoeken omdat een bedrijf soms met meerdere onderzoeken in één kalenderjaar te maken heeft.

⁹ Voor 2014 zijn er geen gegevens beschikbaar.

Vraag 32:

Is er naast hogere systeembeschikbaarheid en hogere klanttevredenheid over de betrouwbaarheid van de aangiftesystemen ook onderzoek gedaan naar de prestatiegegevens en naar de bereikbaarheid van de Belastingdienst voor het bedrijfsleven? Zo nee, waarom niet?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 32:

Ja. De Index voor klanttevredenheid van het bedrijfsleven over de Douane is gebaseerd op het Bewijs van Goede Dienst. De index komt tot stand op basis van het gemiddelde van onderstaande klanttevredenheidscijfers. Daarmee is ook onderzoek gedaan naar de prestatiegegevens en bereikbaarheid van de Belastingdienst voor het bedrijfsleven:

- 1) Minimale verstoring van logistieke processen
- 2) Minimale verstoring geautomatiseerde systemen
- 3) Betrouwbare en consistente besluitvorming
- 4) Geïntegreerd toezicht
- 5) Inhoudelijke kennis en deskundigheid
- 6) Waarde van AEO-certificering
- 7) Bereikbaarheid en toegankelijkheid
- 8) Duidelijke communicatie
- 9) Minimale lasten voor ondernemers
- 10) Toegankelijkheid van de website

Vraag 33

Kunt u een uitgebreidere toelichting geven op het aantal ernstige productieverstoringen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 34

Hoe denkt u het aantal ernstige productieverstoringen te verminderen?

Antwoord op vraag 33 en 34

De ernstige productieverstoringen worden altijd individueel geëvalueerd. Hierbij wordt gekeken in welke fase van het systeemontwikkelings- en exploitatieproces de ernstige productieverstoring haar grondoorzaak vindt. Daarbij zien we dat vaker het menselijk handelen in de productiefase de oorzaak is van de damages. De complexiteit van de technische infrastructuur waarop applicatiereleases geplaatst moeten worden en de onderlinge relaties die tussen de applicaties bestaan vraagt diepgaande kennis en ervaring. Door de uitstroom van ervaren beheermedewerkers dient op het aanleren van 'overzichtskennis' geïnvesteerd te worden. Dit gebeurt door nieuwe medewerkers aan te trekken en hen zowel in de diepte als ook bewust in de breedte op te leiden (o.m. door jobrotation en intervisie). Daarnaast wordt bij de oplevering van nieuwe systemen nadrukkelijker beoordeeld of de benodigde beheerfunctionaliteit wordt meegeleverd. Dit heeft in 2018 ertoe geleid dat in enkele gevallen nieuwe systemen daadwerkelijk eerst later in productie zijn gezet.

Vraag 35

Hoe zien de door de Minister gestelde randvoorwaarden waaronder Atradius Dutch State Business (Atradius DSB) verzekeringen mag afgeven eruit in vergelijking met andere OESO-landen? Op welke onderdelen wijken de randvoorwaarden af van die van andere OESO-landen. Kunt u deze met de Kamer delen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 35

De randvoorwaarden voor de exportkredietverzekering (ekv) zijn voor een belangrijk deel vastgelegd in internationale afspraken. Binnen deze internationale afspraken is ruimte om op verschillende beleidsonderdelen keuzes te maken die passen bij de nationale context. Dit geldt onder andere voor landenbeleid en productassortiment, maar bijvoorbeeld ook ten aanzien van premies en maatschappelijk verantwoord ondernemen mag Nederland in principe strenger zijn dan de internationale afspraken voorschrijven. In die zin zijn de internationale afspraken minimumstandaarden. Tot 2017 heeft het Ministerie van Financiën een jaarlijkse benchmark uitgevoerd om de Nederlandse faciliteit qua voorwaarden te vergelijken met andere OESO-landen. De resultaten hiervan werden vermeld in het jaarverslag. De benchmark heeft een belangrijke impuls voor een intensieve verbeteragenda gegeven. In 2017 bleek dat de Nederlandse ekv zich inmiddels structureel goed kon meten met vergelijkbare faciliteiten in het buitenland. Hiermee had de benchmark zijn doel bereikt. De verbeteragenda blijft onverminderd doorgaan om de Nederlandse ekv op hetzelfde hoge concurrentieniveau te houden.

Vraag 36

Wat betekent de inzet op "een gelijkwaardig speelveld op het gebied van de exportondersteunende maatregelen" concreet? Spant het kabinet zich nog steeds in voor een gelijkwaardig speelveld zodra blijkt dat andere landen niet van plan blijken om hun normen strenger te maken?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 36

Het kabinet pleit voor een gelijk speelveld voor het verstrekken van exportkredietverzekeringen door overheden. EU lidstaten zijn gebonden aan de 'Arrangement on Officially Supported Export Credits' dat toeziet op een eerlijke toepassing van de exportkredietverstrekking. Ter bevordering van een gelijk speelveld vinden er momenteel brede onderhandelingen plaats in de International Working Group on Export Credits, met als doel om zo veel mogelijk landen aan deze regels te binden (ook landen die geen lid zijn van de OESO, zoals India, Brazilië en China). Indien dit zonder de gewenste resultaten blijft, is het noodzaak om op andere wijze de concurrentiekracht van Europese exporteurs ten opzichte van derde landen te vergroten. Dit kan gerealiseerd worden door een flexibilisering van de financiële voorwaarden van de 'Arrangement on Officially Supported Export Credits'. Concreet zoekt Nederland naar een breed geldend en internationaal toepasbaar raamwerk waarbinnen de door de overheid geboden exportsteun gegeven kan worden.

Vraag 37

Waar let de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) in het bijzonder op bij de verstrekking van exportkredietverzekeringen, ervan uitgaande dat BHOS niet zozeer kijkt naar financiële risico's?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 37

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking is mede beleidsverantwoordelijk voor de ekv. Er is een gezamenlijk beleid dat door de Ministeries van Financiën en van Buitenlandse Zaken als toetsingskader wordt gebruikt. Verzekeringsaanvragen worden aan de hand van dit beleid getoetst op financiële en mvo-risico's en op overwegingen op het terrein van het gelijke speelveld (level playing field). De landenspecifieke kennis van het Ministerie van Buitenlandse Zaken wordt in dit proces meegenomen.

Vraag 38

Zijn er OESO-landen die, in het bijzonder op het gebied van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen (IMVO), soepeler omgaan met het verstrekken van exportkredietverzekeringen aan bedrijven die defensiegerelateerde goederen produceren en verkopen? Zo ja, welke? En hoe verschilt het Nederlandse beleid van dat van deze landen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 38

Defensiegerelateerde goederen zijn uitgesloten van de reikwijdte van de Common Approaches, het mvo-toetskader voor de exportkredietverzekering. Dit betekent dat OESO-landen in het kader van exportkredietverzekeringen geen mvo-toets doen. Voor de uitvoer van defensiegerelateerde goederen is in de meeste gevallen een exportvergunning nodig. Wanneer een dergelijke vergunning wordt aangevraagd, wordt ook op imvo-aspecten getoetst. Omdat in de praktijk gebleken is dat het kan voorkomen dat er sprake is van een defensiegerelateerd goed waarvoor geen exportvergunning nodig is, heeft Nederland ervoor gekozen om onder de exportkredietverzekering voortaan ook een gerichte mvo-toets te doen. Hierbij wordt met name gekeken naar het risico op mensenrechtenschendingen. Op dit punt is Nederland strenger dan andere OESO-landen.

Vraag 39

Kunt u de ekv-voorwaarden, voor zover mogelijk, vergelijken met de (verzekerings)voorwaarden van het Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 39

Het DTIF onderdeel 2 faciliteert exporttransacties middels de verdiscontering van wissels. Een wissel is een onvoorwaardelijke opdracht van een crediteur aan een debiteur om op een bepaald tijdstip een bepaalde som te betalen. Hoewel de wissels bij de reguliere ekv verdisconteerd worden door de huisbank, worden de wissels binnen DTIF onderdeel 2 voorgesloten door het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Dit gezien de kleinere omvang van deze wissels. De verzekeringsvoorwaarden van het DTIF onderdeel 2 zijn in lijn met die van de reguliere ekv.

Vraag 40

Bent u, met het oog op het bereiken van een gelijk spelveld, tevreden over de voortgang in de International Working Group on Export Credits?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 40

Zie ook antwoord vraag 36.

De onderhandelingen in de International Working Group gaan langzaam. Nederland zou graag meer en snellere vooruitgang willen zien. Indien de onderhandelingen niet tot de gewenste resultaten leiden, dient op andere wijze de concurrentiekracht van Europese exporteurs ten opzichte van derde landen te worden vergroot. Daarom pleit Nederland voor een flexibilisering van de financiële voorwaarden van de 'Arrangement on Officially Supported Export Credits'.

Vraag 41

Hoe gaat u concreet invulling geven aan de in de China-notitie van het kabinet geüite ambitie om, in het kader van de bescherming van de eigen markt, te verkennen hoe het beleid inzake exportkredietverzekeringen (ekv) aangepast dient te worden om een gelijk speelveld te kunnen bereiken? Wanneer begint de verkenning en wie voert deze op welke termijn uit?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 41

Zie de antwoorden op de vragen 36 en 40.

Vraag 42

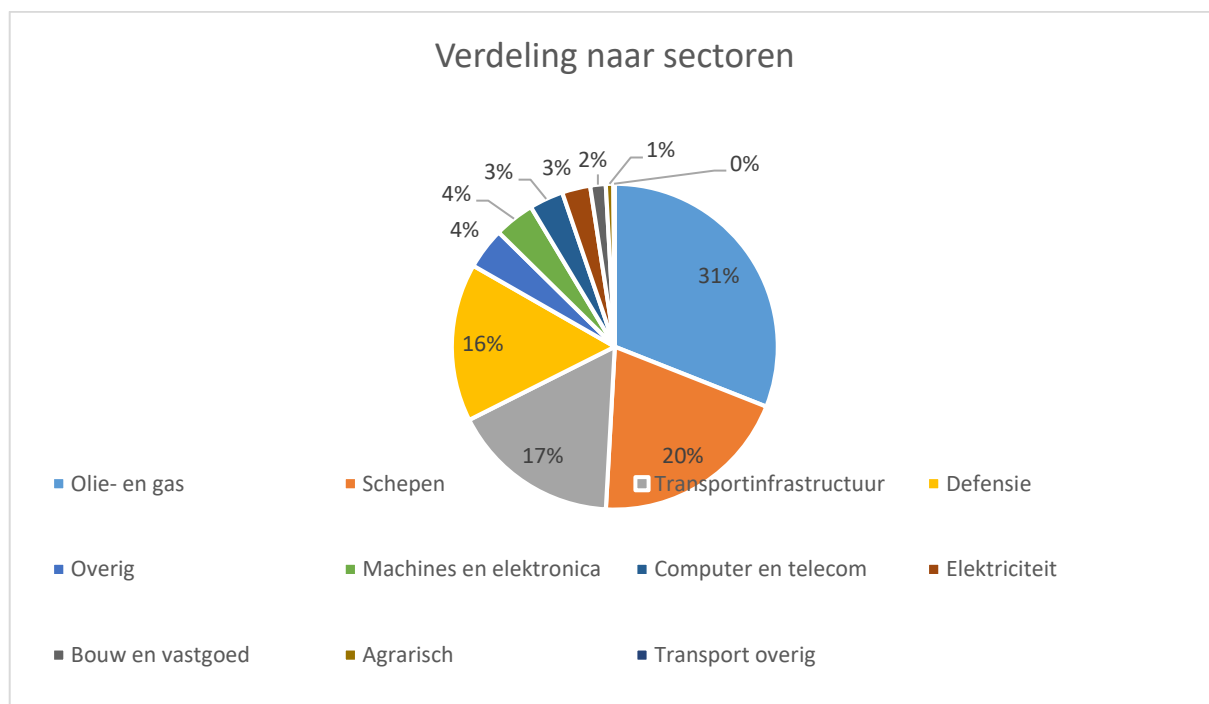
Kunt u een onderscheid maken naar de categorieën bedrijven waarbij in totaal voor 16,3 miljard euro aan verplichtingen uitstaat?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 42

De € 16,3 mld. aan verplichtingen bestaat voor 42% uit verplichtingen van buitenlandse overheden (inclusief staatsbanken) en voor 58% uit verplichtingen van bedrijven. In onderstaand diagram is een uitsplitsing gegeven naar de sector waarop de verzekerde exporttransacties betrekking hebben.

Vraag 43

Kunt u delen hoe groot de omvang is van de verschillende orders bij de in 2018 uitstaande verplichtingen?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 43

De omvang van de uitstaande verplichtingen reflecteert de resterende omvang en looptijd van het risico. De portefeuille van € 16,3 mld. omvat 113 voorlopige verplichtingen en 481 definitieve verplichtingen. Van de verplichtingen staat 88,4% uit op particuliere debiteuren en overheden in 30 landen.

Omvang oorspronkelijke verplichting	Aantal verplichtingen	Omvang risico (in € x mln.)
<1 mln.	156	29,4
<10 mln.	208	617,7
<50 mln.	137	1.884,5
<100 mln.	33	1.555,6
<500 mln.	50	6.506,1
>500 mln.	10	5.745,6

Vraag 44

Uit hoeveel medewerkers bestaat het team van Atradius DSB die de ekv-faciliteit uitvoeren voor de Nederlandse Staat?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 44

Atradius Dutch State Business heeft 58 medewerkers in dienst.

Vraag 45

Kunt u het MVO-beleidskader voor de ekv-faciliteit vergelijken met de beleidskaders van alle andere OESO-landen? Kunt u de verschillen inzichtelijk maken aan de hand van een overzicht?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 45

Alle OESO-landen hebben zich gecommitteerd aan de Common Approaches, het mvo-toetsingskader voor exportkredietverzekeringen. Niet alle landen hebben hun mvo-beleidskader beschreven en openbaar beschikbaar gesteld. Hierdoor is het niet goed mogelijk om over de hele linie inzichtelijk te maken hoe Nederland zich verhoudt tot de andere OESO-landen. Nederland heeft ervoor gekozen om transparant te zijn met het mvo-beleidskader en op een aantal punten strenger te zijn dan de Common Approaches. Zo vallen zogenaamde kortlopende transacties (korter dan twee jaar) en transacties die niet worden gefinancierd door middel van leningen (contante transacties) buiten de reikwijdte van de Common Approaches. Deze transacties kunnen, net als langlopende transacties, mogelijk aanzienlijke effecten op mens, dier en milieu hebben. Daarom vindt Nederland het belangrijk dat deze transacties ook getoetst worden.

Vraag 46

Toetsen alle OESO-landen even expliciet op mensenrechtenschendingen? Zo nee, welke niet, en in hoeverre verschilt de toetsing van andere landen van die van Nederland?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 46

Ja, alle OESO-landen toetsen expliciet op het risico op mensenrechtenschendingen. Dit is een verplicht onderdeel van de Common Approaches.

Vraag 47

Wat is de oorzaak van het lagere aantal gecreëerde arbeidsjaren met de verzekerde export?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 47

Uit een nadere analyse door het CBS van de cijfers kon geen bijzondere verklaring gevonden worden, anders dan dat de verzekerde uitvoer die door het CBS werd toegerekend aan 2017 lager was dan in voorgaande jaren (zie ook antwoord vraag 48).

Vraag 48

Kunt u de ontwikkeling in het aantal gecreëerde arbeidsjaren van de afgelopen 5 jaar per jaar uiteenzetten en toelichten?

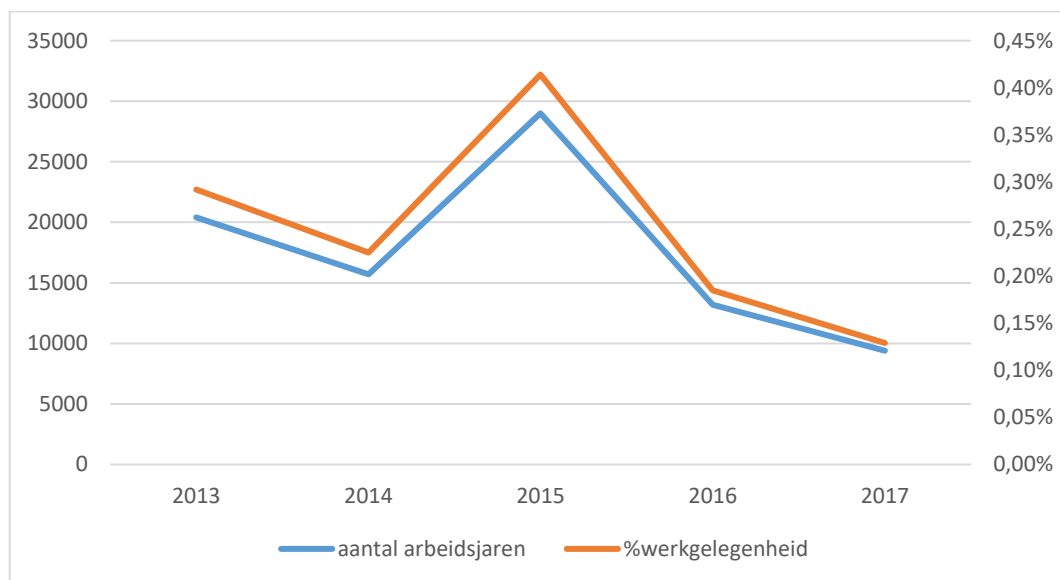
Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 48

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling in de periode 2013-2017 getoond. De cijfers over 2018 komen in het najaar beschikbaar. De gecreëerde arbeidsjaren vertonen een dalende trend. Dit hangt vooral samen met de waarde van de verzekerde export in de onderzochte jaren, die kan samenhangen met enerzijds de omvang van de exportcontracten en anderzijds met het binnenlandse bestanddeel van die contracten. Uit de sterke stijging in het jaar 2015 blijkt echter dat deze ontwikkeling voor een belangrijk deel samenhangt met het vraaggestuurde karakter van de ekv. De ekv-portefeuille bestaat uit enkele zeer grote en veel kleinere transacties. In 2017 en in 2018 waren weinig zeer grote transacties. Meestal zijn dergelijke transacties olie- en gasgerelateerd, zie ook het antwoord op vraag 42: het deel van de portefeuille dat samenhangt met olie en gas is gedaald van 39% medio 2017 naar 31% eind 2018. Wanneer dergelijke grote transacties in 2019 zich weer voordoen kan de dalende trend weer omslaan.

Vraag 49

Wat is de oorzaak van de stijging van de kostenvergoeding Atradius DSB?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 49

De uitvoeringskosten zijn gebaseerd op de sinds 2015 lopende vergoedingsovereenkomst met Atradius DSB. Naast een vaste component bevat deze overeenkomst een bedrag dat gebaseerd is op het 'kasresultaat' van de ekv om zo conform de *principal-agent* theorie de financiële belangen van opdrachtgever en uitvoerder gelijk te schakelen. De afgelopen jaren was het kasresultaat van de staat positief en daarmee werd de vergoeding voor ADSB eveneens hoger.

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 50

Waarop wordt de mogelijke verklaring gebaseerd dat provincies in vergelijking tot gemeenten een relatief groter beroep doen op het Btw-compensatiefonds (BCF)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 50

De totale uitgaven van gemeenten kwamen volgens het CBS in 2018 uit op € 56,2 mld. tegenover € 6,6 mld. voor provincies. De claims van gemeenten uit het BCF kwamen in 2018 uit op € 2,9 mld. t.o.v. € 0,4 mld. voor provincies. De omvang van de claims uit het BCF van gemeenten ten opzichte van hun totale uitgaven is 5,1% tegenover 6,2% voor provincies. Daarmee doen provincies in vergelijking tot gemeenten een relatief groter beroep op het BCF.

Vraag 51

Zijn er nog andere mogelijke verklaringen voor het feit dat provincies relatief meer btw declareren bij het BCF dan gemeenten?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 51

De activiteiten van provincies verschillen met de activiteiten van gemeenten. Daarbij zijn, zoals ook gesteld in het jaarverslag, provincies vooral actief op het gebied van verkeer en vervoer. Veel activiteiten in die uitgavencategorie komen in aanmerking voor compensatie. Het verschil in de relatieve claims tussen gemeenten en provincies moet dan ook voornamelijk worden gezocht in het verschil in activiteiten.

Vraag 52

Welke voordelen heeft het wanneer het Agentschap central clearing van swaps mogelijk kan maken?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 52

'Central clearing' van swaps betekent dat een tussen twee partijen afgesloten swap wordt overgebracht naar een derde partij, de Central Counterparty (CCP). Hoewel overheden niet verplicht zijn tot deelname aan 'central clearing', geldt die verplichting wel voor de meeste financiële instellingen. Omdat 'central clearing' inmiddels de marktstandaard is, wordt verwacht dat het Agentschap door deelname aan 'central clearing' tegen concurrerende voorwaarden swaps af zal kunnen sluiten.

Vraag 53

Hoeveel investeert dit kabinet structureel in de Belastingdienst?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 53

Voor de uitvoering van het programma Beheerst Vernieuwen (voorheen Herijking Investeringsagenda) heeft het kabinet structureel middelen ter beschikking gesteld (structureel € 160 mln. vanaf 2024). Deze middelen zijn volgens de gebruikelijke begrotingsregels in eerste instantie gereserveerd op de Aanvullende Post van de Rijksbegroting. Van deze structureel beschikbare middelen is sinds de start van de Investeringsagenda in 2015 tot en met de 1^e suppletoire begroting 2019 reeds structureel € 122 mln. per jaar in 2024 en verder overgeheveld van de Aanvullende Post naar artikel 1 "Belastingen" van de Financiënbegroting. Voorgaande passage betreft de *structurele* middelen in 2024 e.v. Voor de goede orde zij vermeld dat in de periode 2015-heden ook incidentele (enkel- en meerjarige) middelen vanaf de Aanvullende Post naar de Belastingdienst zijn overgeheveld voor niet-structurele doeleinden (cumulatief ca. € 1,6 mld. over de periode 2015 tot en met 2023).

Het restant (€ 38 mln. per jaar structureel vanaf 2024) is nog beschikbaar op de Aanvullende Post en wordt na goedkeuring van bestedingsplannen vrijgegeven en overgeheveld naar artikel 1 'Belastingen' van de Financiënbegroting. In onderstaande tabel zijn de beschikbaar gestelde, vrijgegeven en resterende structurele middelen op de Aanvullende Post weergegeven.

Investeringsagenda/Beheerst Vernieuwen	Structurele middelen 2024 e.v. (bedragen x € 1 mln.)
Gereserveerd op Aanvullende Post	160
Vrijgegeven Miljoenennota 2015 t/m 1 ^e suppletoire begroting 2019	122
Resterend op aanvullende post	38

Van de resterende € 38 mln. per jaar op de Aanvullende Post, is op basis van eerder goedgekeurde bestedingsplannen reeds structureel € 25 mln. gereserveerd om te investeren in extra personeel bij de Belastingdienst. Definitieve besluitvorming over de daadwerkelijke overheveling van de Aanvullende Post naar artikel 1 'Belastingen' van de Financiënbegroting moet nog plaatsvinden.

Daarnaast heeft het kabinet bij 1^e suppletoire begroting 2018 structureel € 78 mln. per jaar aan de Belastingdienst toegekend ter voorbereiding van de Douane op een no deal scenario ten aanzien van de Brexit.

Tot slot heeft het kabinet bij 1^e suppletoire begroting 2019 structureel € 29 mln. per jaar structureel aan middelen toegevoegd voor de aanpak van witwassen, fraudebestrijding en aanpak ondermijning.

Vraag 54

Kunt u uitgebreider toelichten hoe de achterstanden zijn ontstaan waardoor het percentage afgehandelde bezwaren dat binnen de Awb-termijn is behandeld is afgenomen van 88% naar 78%?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord 54

Zie antwoord op vraag 21.

Vraag 55

Wanneer verwacht u dat de opgelopen achterstanden in capaciteit, kwaliteit en bereikbaarheid zijn weggewerkt?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 55

Dit is niet exact aan te geven. Een en ander is afhankelijk van de snelheid van werving en opleiding. In het tweede halfjaar van 2018 is de belastingdienst fors gaan werven, waardoor de achterstand naar verwachting zal zijn ingelopen eind 2019. De nieuw geworven medewerkers stromen gedurende 2019 in. Voor bezwaren IH wordt momenteel een plan van aanpak uitgevoerd, waarmee door inzet van vaste capaciteit, uitzendkrachten en inhuur van een externe partij de voorraad naar genormaliseerd niveau wordt gebracht. Streven is de voorraad eind 2019 naar een genormaliseerd niveau te brengen.

Vraag 56

Hoever is de Belastingdienst met de implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 57

Voldoet de Belastingdienst aan de eisen die de AVG stelt?

Antwoord op vraag 56 en 57

Met brief van 28 mei jl. heeft de staatssecretaris van Financiën de Kamer onlangs geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) bij de Belastingdienst ([Kamerstukken II 2018-2019, 31 066, nr. 485](#)). De Belastingdienst heeft in het vervolgtraject inmiddels de maatregelen kunnen realiseren, met uitzondering van de maatregel 'verwijderen van verouderde gegevens'.

Om te voorkomen dat verouderde gegevens onrechtmatig kunnen worden verwerkt door medewerkers van de Belastingdienst, heeft de Belastingdienst risicobeperkende (mitigerende) maatregelen genomen. De verouderde documenten worden in een zogenoemde datakluis geplaatst. De (digitale) datakluis is een afgeschermd omgeving, waartoe alleen aangewezen beheerders toegang hebben. De Belastingdienst beoordeelt de gegevens in de datakluis; als de gegevens geen permanente waarde hebben of verouderd zijn, worden deze daadwerkelijk verwijderd.

Vraag 58

Haalt de Belastingdienst de opleggingsdatum van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), 1 januari 2020, om het burgerservicenummer (BSN) niet meer in het btw-identificatienummer te verwerken?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 60

Op welke manier regelt de Belastingdienst per 1 januari 2020 dat het BSN niet meer in het btw-identificatienummer mag worden verwerkt?

Vraag 61

Heeft u de garantie dat per 1 januari 2020 geen enkele ondernemer meer een BSN als btw-identificatienummer heeft?

Antwoord op vraag 58, 60 en 61

Bij besluit van 13 december 2018, nr. 2018-31107, Stcrt. 2018,68654, heeft de Staatssecretaris van Financiën besloten om het advies van de commissie van deskundigen over te nemen en de factuurvariant per januari 2020 te realiseren. Dit betekent dat de Belastingdienst per 1 januari 2020 geen BSN meer in het btw-identificatienummer verwerkt. Zoals aangegeven in de 23^e halfjaarsrapportage Belastingdienst is het implementatietraject gestart en ligt de realisatie op koers. De realisatie is verdeeld in twee sporen, namelijk aanpassing van de ondersteunende systemen en activiteiten in de sfeer van dienstverlening en communicatie. De Belastingdienst regelt dat alle betrokken eenmanszaken die nu een btw-identificatienummer met BSN hebben, een nieuw btw-identificatienummer (btw-ID) krijgen zonder BSN. Dit nieuwe nummer zal in het najaar worden verstrekt en geldig zijn per 1 januari 2020. De betrokken eenmanszaken worden geïnformeerd dat zij een nieuw btw-ID krijgen en waarvoor zij deze moeten gebruiken.

Vraag 59

Wat zijn de gevolgen voor de Belastingdienst en voor de ondernemers wanneer het BSN niet meer in het btw-identificatienummer mag worden verwerkt?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoord op vraag 59

Het directe gevolg van het niet meer mogen verwerken van het BSN in het btw-identificatienummer voor de Belastingdienst is dat de Belastingdienst aan eenmanszaken die nu een btw-identificatienummer met BSN hebben, een nieuw btw-identificatienummer (btw-ID) moet verstrekken zonder BSN. Deze wijziging heeft ook gevolgen voor bepaalde vergunningen, brieven en formulieren waarop het huidige btw-identificatienummer met BSN is vermeld.

Voor de eenmanszaak heeft de wijziging drie gevolgen. In de eerste plaats moet de eenmanszaak zijn nieuwe btw-ID gebruiken in inkoop- en verkoopfacturen. Dit betekent dat de ondernemer zijn leveranciers en afnemers over zijn nieuwe btw-ID moet informeren. Dit is cruciaal bij eenmanszaken die intracommunautair handelen. In de tweede plaats moet de ondernemer die nu gebruik maakt van de mini one stop shop (MOSS) zijn nieuwe btw-ID voor MOSS gaan gebruiken per 1 januari 2020. In de derde plaats moet de eenmanszaak in voorkomende gevallen zijn btw-ID op zijn website vermelden als hij btw-plichtig is en goederen of diensten via een website aanbiedt (dit is geen fiscale verplichting maar een verplichting op grond van het Burgerlijk Wetboek).

Vraag 60

Op welke manier regelt de Belastingdienst per 1 januari 2020 dat het BSN niet meer in het btw-identificatienummer mag worden verwerkt?

Antwoord op vraag 60

Zie antwoord op vraag 58

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Vraag 61

Heeft u de garantie dat per 1 januari 2020 geen enkele ondernemer meer een BSN als btw-identificatienummer heeft?

Antwoord op vraag 61

Zie antwoord op vraag 58

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk

2019-0000090013

Antwoorden Verantwoordingsonderzoek HIX

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Wat is de reden dat de controles die moeten vaststellen of de gegevens in de systemen juist en volledig worden verwerkt, al enkele jaren niet tijdig en volledig worden uitgevoerd? Wat kunnen hiervan de gevolgen zijn?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 1

In 2018 is de nieuwe topstructuur van de Belastingdienst geïmplementeerd, waarbij het team dat verantwoordelijk was voor bedoelde controles in de directies van het primaire proces is gepositioneerd. Deze organisatieverandering heeft geleid tot personele verschuivingen, waardoor er in de loop van het jaar achterstanden zijn ontstaan in de verbijzonderde interne controles op de kleine belastingmiddelen. De belangrijkste controles op de grote middelen zijn wel tijdig uitgevoerd. In 2019 zullen nieuwe medewerkers worden aangetrokken. Daarnaast wordt een explicieter bewakingsmechanisme op de voortgang van de uitvoering van verbijzonderde interne controle ingevoerd.

Vraag 2

Klopt het dat er de komende vier jaren geen tariefswijzigingen kunnen worden doorgevoerd in de omzetbelasting? Hoe komt dit? Hoeveel tarieven kunnen er verwerkt worden in het ICT-systeem van de omzetbelasting en geldt dit aantal voor de hele omzetbelasting of per tariefklasse (hoog, laag, nultarief)?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 2

In bijlage 2 bij de parameterbrief 2018 (Kamerstukken 2018-2019, 31 066, nr. 430) is hierover het volgende opgenomen:

“Zoals is beschreven in de ICT-ontwikkelaanpak voor de Belastingdienst, vraagt het omzetbelastingssysteem bijzondere aandacht. Gevolg hiervan is dat mogelijkheden tot het doorvoeren van tariefsaanpassingen beperkt zijn. Het huidige systeem kan maximaal drie tarieven bevatten: het geldende tarief en de twee voorafgaande tarieven. Een tarief moet tot 10 jaar na zijn geldigheid beschikbaar blijven in het systeem. Als gevolg hiervan is het naar de huidige stand tot 1 oktober 2022 eenmaal mogelijk het algemene tarief voor de omzetbelasting aan te passen.”

In de eveneens bij de parameterbrief gevoegde uitvoeringstoets “Verhogen verlaagd tarief” is opgenomen dat na doorvoeren van deze tariefverhoging een aanpassing van de tariefpercentages tot 1 oktober 2022 niet meer mogelijk is binnen de huidige automatiseringssystemen.

Vraag 3

Welke stappen worden er gezet om ervoor te zorgen dat de groeiende achterstand met betrekking tot de ICT-systemen wordt ingelopen?

Antwoord op vraag 3

Verwezen wordt naar de kamerbrief "Uitkomsten ICT-portfolioproces Belastingdienst" die de Kamer op 28 mei jongstleden heeft ontvangen.

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 4

Hoe verwacht u dat de bezetting zich in 2019 zal ontwikkelen?

Directie Begrotingszaken

Antwoord op vraag 4

De verwachting is dat de bezetting zich in 2019 ontwikkelt van 28.397 naar 29.719 fte. De daadwerkelijke externe instroom in de eerste vier maanden van 2019 bevestigt het beeld dat de totaal geplande jaarlijkse instroom gerealiseerd wordt. De daadwerkelijke uitstroom is tot nu toe over de eerste vier maanden ook conform de geraamde uitstroom over die periode en ook hierbij geldt dat er momenteel geen andere verwachting is dan dat de raming over het hele jaar ook zal worden gerealiseerd.

Ons kenmerk
2019-0000090013

	Q1-2019	Q2-2019	Q3-2019	Q4-2019
Formatie	29.816	29.816	29.816	29.816
Bezetting eind kwartaal (raming)	28.397	29.019	29.369	29.719
Bezetting eind kwartaal (realisatie)	28.669			
Uitstroom per kwartaal (raming)	-400	-400	-400	-400
Uitstroom per kwartaal (realisatie)	-418			
Instroom per kwartaal (raming)	900	750	750	750
Instroom per kwartaal (realisatie)	1.199			
Saldo geraamd	500	350	350	350
Saldo gerealiseerd	781			

Vraag 5

Zitten er tussen de circa 2.000 fte die in 2018 zijn ingehuurd om de resterende personeelstekorten op te vangen ook medewerkers die waren vertrokken met de vertrekregeling?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 5

Bij inhuur wordt getoetst of inhuurkandidaten gebruik hebben gemaakt van de vertrekregeling. Het uitgangspunt is dat, cf. kamerbrief van Staatssecretaris Wiebes, d.d. 4 oktober 2016 (kenmerk 2016-0000161346) er geen medewerkers worden ingehuurd die bij de Belastingdienst zijn vertrokken met de generieke vertrekregeling. Daarop wordt gecontroleerd. In 2018 waren er drie medewerkers die gebruik hebben gemaakt van de vertrekregeling en aan het werk zijn of zijn geweest bij de BD. Twee keer als uitzendkracht en één keer als inhuur. In deze gevallen zijn maatregelen getroffen. Duidelijk is dat dit niet had mogen gebeuren. Daarom wordt nogmaals onderzocht of dit vaker is voorgekomen.

Antwoorden Slotwet HIX

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Vraag 1

Kunt u toelichten waarom bepaalde leningen met een einddatum in 2019 vervroegd zijn afgelost?

Directie Begrotingszaken

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 1

Staatsobligaties hebben een vooraf bepaalde einddatum. Op die datum moet in één keer de hele lening afgelost worden, meestal een bedrag van rond € 15 mld. Uit cashmanagementoverwegingen kan een deel van deze leningen vervroegd worden afgelost. Op die manier kunnen grote pieken in de aflossingen (en dus herfinancieringen) worden verkleind. Een minder groot beroep op de markt op enig moment kan verder een positief effect hebben op de financieringscondities.

Vraag 2

Welke leningen zijn er verstrekt aan agentschappen die niet eerder waren voorzien? Kunt u per lening de waarde aangeven?

Directie Begrotingszaken

Vraag 3

Wat is de oorzaak van het feit dat het saldo op de rekeningen-courant van de decentrale overheden met bijna 708 miljoen euro is afgenomen?

Ons kenmerk
2019-0000090013

Antwoord op vraag 2 en 3

Het Ministerie van Financiën is de uitvoerder van schatkistbankieren en beheert de aangehouden liquide middelen. Het ministerie heeft geen zicht op de beweegredenen van instellingen om leningen aan te gaan of meer of minder middelen aan te houden op de rekeningen-courant. Het Ministerie van Financiën rapporteert alleen over de totale omvang van leningen, rekening-courantstanden en deposito's van de deelnemersgroepen maar niet over individuele deelnemers.